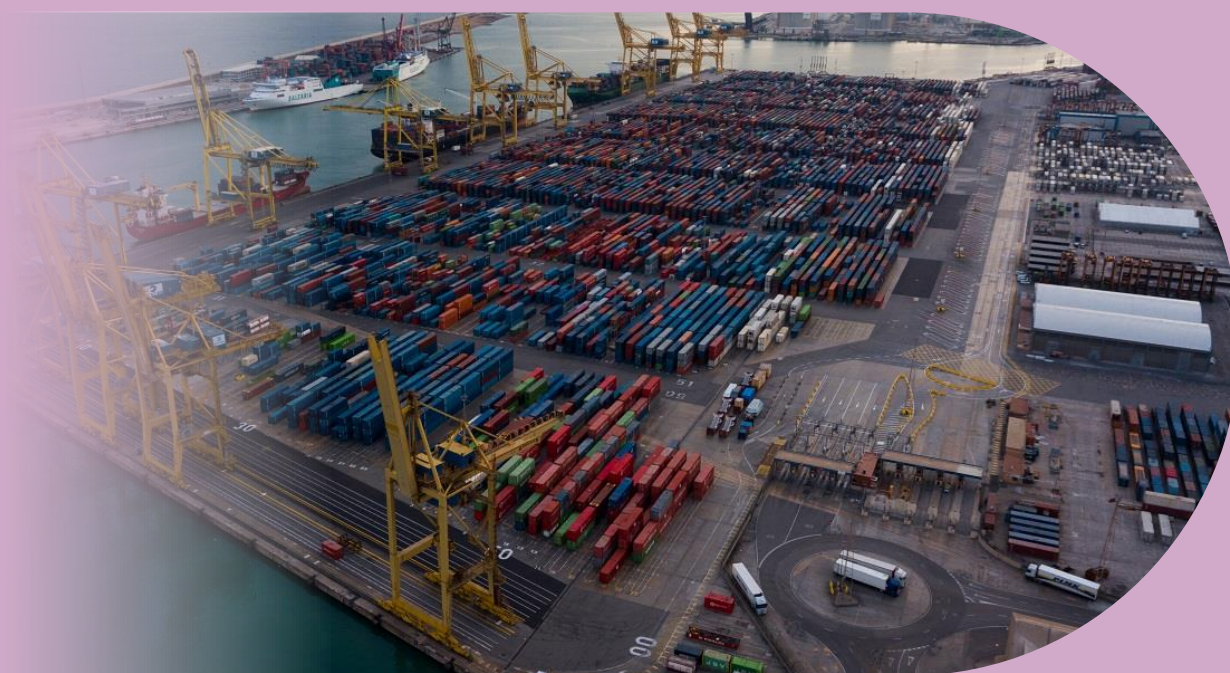

2 de maig del 2022

Impacte econòmic

del conflicte entre Rússia i Ucraïna

Resum executiu.....	3
1. Conflicte entre Rússia i Ucraïna.....	8
1.1. Antecedents: annexió de Crimea	8
1.2. Estat de la situació.....	8
1.2.1. Posicionament geopolític dels països	8
1.2.2. Impacte migratori.....	12
1.2.3. Sancions aplicades pels principals països occidentals a Rússia.....	12
1.2.3.1. Sancions financeres	13
1.2.3.2. Sancions comercials	14
1.2.3.3. Sancions energètiques.....	15
1.2.4. Sancions aplicades per Rússia als països occidentals	16
1.3. Repercussions econòmiques globals.....	17
1.3.1. Seguretat alimentària	17
1.3.2. Crisi energètica	20
1.3.3. Matèries primeres crítiques	24
1.3.4. Disrupcions en les cadenes de subministrament.....	26
1.3.5. Atacs cibernètics	28
1.3.6. Impactes macroeconòmics	29
1.4. Afectació a Catalunya	32
1.4.1. Relacions comercials i inversió estrangera entre Catalunya i Rússia	32
1.4.2. Relacions comercials i inversió estrangera entre Catalunya i Ucraïna.....	37
1.4.3. Disrupcions en les cadenes de subministrament.....	40
1.4.4. Diversificació del subministrament a altres països.....	41
1.4.5. Conclusions de l'afectació econòmica per a Catalunya	44

Resum executiu

- Els principals països occidentals han donat suport a Ucraïna i estan coordinant una sèrie de sancions a Rússia que tenen per objectiu desestabilitzar el sistema financer rus, desconnectar els principals sectors de Rússia de la tecnologia d'avantguarda, reduir la dependència energètica i congelar els actius dels principals oligarques i mandataris del govern rus, inclosos el president Putin i els membres de la Duma.
- El conflicte entre Rússia i Ucraïna constitueix “un canvi tectònic a la història europea”, fins al punt que es pugui arribar a una situació semblant a la viscuda durant la Guerra Freda. Aquest canvi de paradigma ha portat a la UE a assumir una major autonomia estratègica respecte la seguretat i defensa (Brúixola Estratègica) i adoptar noves mesures per reduir les dependències.
- Rússia ha estat expulsada del Consell de Drets Humans de l'ONU.
- L'OTAN ha reforçat el flanc oriental amb quatre batallons addicionals a Bulgària, Hongria, Romania i Eslovàquia que se sumen als quatre desplegats a Polònia, Estònia, Letònia i Lituània. També ha aprovat l'enviament de material per protegir-se de potencials agressions amb armes químiques, biològiques i nuclears i d'armament pesat, així com un augment de l'assistència humanitària, ajuda financera i assistència en ciberseguretat. L'OTAN presentarà plans addicionals en la reunió prevista al juny a Madrid, en què previsiblement Suècia i Finlàndia demanaran oficialment l'accés a l'Aliança.
- Ucraïna, Geòrgia i Moldàvia han sol·licitat l'ingrés a la UE. La Comissió Europea ha iniciat el procés i elaborarà un dictamen sobre les sol·licituds d'adhesió. Tanmateix, la possible adhesió no seria a curt termini degut a la complexitat d'aquests processos. No obstant això, la presidenta de la Comissió Europea ha expressat la voluntat de presentar l'aplicació d'adhesió d'Ucraïna a la Unió Europea al Consell Europeu d'aquest mateix estiu.
- El sistema financer rus ha estat el primer gran objectiu de les potències occidentals, amb el Banc Central de Rússia i els principals bancs comercials russos com els més afectats. A més, el sistema financer rus ha quedat desconnectat del sistema SWIFT.
- L'aïllament de Rússia de les institucions europees es fa palès amb la seva sortida del Consell d'Europa. Rússia també ha abandonat l'Organització Mundial del Turisme (OMT).
- Les sancions també inclouen els sectors de l'energia, el transport, la tecnologia i la política de visats. La UE ha prohibit les exportacions de productes i tecnologies específiques per refinar petroli i serveis relacionats, així com noves inversions al sector energètic de Rússia. També ha prohibit les exportacions de productes i tecnologies per a l'aviació, la indústria espacial i el sector marítim, l'exportació d'articles de luxe, semiconductors, maquinària i equipament de transport, i la importació de carbó, productes del sector del ferro i l'acer, fusta, ciment, fertilitzants, marisc i licors, procedents de Rússia.
- La UE també ha prohibit als vaixells russos d'accedir a ports europeus i limitat el transport per carretera tant d'operadors russos com bielorrussos; i altres mesures econòmiques com la prohibició a empreses russes de participar en la contractació pública als Estats membres, l'exclusió d'ajuda financera als organismes públics russos, etc.

- Els Estats Units han vetat les importacions de petroli, gas i carbó procedents de Rússia així com altres productes com el vodka, caviar, peix i marisc i diamants. El Regne Unit ha prohibit importar productes de ferro i acer russos i exportar equips i catalitzadors clau de refinació de petroli, així com executar noves inversions exteriors a Rússia. El Regne Unit també posarà fi a tota dependència del carbó i el petroli russos a finals de 2022.
- Les potències del G7 han acordat denegar a Rússia l'estatus de "Nació Més Afavorida" als mercats, cosa que revocarà els beneficis de Rússia com a membre de l'OMC i s'ha compromès a proporcionar subministrament d'aliments a Ucraïna i donar suport a la seva producció.
- Com a resposta, el govern rus ha prohibit l'exportació de 200 articles a Occident (la llista inclou equips tecnològics, de telecomunicacions, equips mèdics, vehicles, maquinària agrícola i equips elèctrics, entre d'altres) i que les asseguradores de més d'una trentena de països puguin operar a Rússia. També ha anunciat que cobrarà en rubles, i no en dòlars o euros, les exportacions de gas als països occidentals que li han imposat sancions. En aquest sentit, Rússia ha tallat el subministrament de gas a Polònia i Bulgària per la negativa d'aquests països a realitzar el pagament de l'abril en rubles. A més, ha imposat una quota a les exportacions d'oli de gira-sol i ha prohibit l'exportació de llavors de gira-sol i colza. També estudia vetar les exportacions d'urani, mineral clau per a l'energia nuclear (Rússia és el país amb la capacitat d'enriquiment d'urani més gran del món amb al voltant del 35% de l'oferta mundial, i la Xina és el segon) i amenaça amb limitar el subministrament agroalimentari només als països "amics".
- La Xina, a través de l'acord sino-rus signat a principis de febrer, pot actuar com a salvavides econòmic per a Rússia. Tanmateix, la Xina no pot substituir a Europa com a mercat clau de Rússia a curt termini.
- La inestabilitat geopolítica i les sancions estan dificultant el moviment de capitals i el comerç internacional. A nivell global, les conseqüències indirectes de la invasió de Rússia a Ucraïna són superiors als impactes directes de la reducció del comerç amb Rússia, les sancions econòmiques imposades a Moscou i el contagi financer.
- L'OMC ha rebaixat del 4,7% al 3% la previsió de creixement del comerç global de mercaderies pel 2022, un terç del creixement de l'any passat (9,8%). La crisi afecta especialment a Europa, on les exportacions creixeran enguany un 2,9% i les importacions un 3,7%. L'organització considera que la guerra podria desencadenar una desintegració de l'economia global en blocs separats.
- L'FMI ha rebaixat en vuit dècimes la previsió de creixement global del 4,4% al 3,6% i avisa del risc d'un augment de les tensions socials per l'alça de preus. La regió més afectada és la zona euro, amb una rebaixa del creixement del PIB d'1,1 punts percentuals fins el 2,8% pel 2022. En el cas concret d'Espanya, l'FMI ha retallat un punt la previsió de creixement fins al 4,8%. L'afectació de la guerra als Estats Units o la Xina és més moderada, amb una rebaixa del creixement del PIB de tres dècimes als EUA fins el 3,7% i de quatre dècimes a la Xina fins el 4,4%.
- El PIB de l'eurozona s'ha pràcticament estancat el primer trimestre de 2022 (0,2% de creixement respecte el trimestre anterior). A Espanya i Alemanya el PIB ha crescut

lleugerament (0,3% i 0,2% respectivament), mentre que a França s'ha estancat (0%) i a Itàlia ha retrocedit (-0,2%).

- El PIB dels Estats Units ha caigut un 0,4% el primer trimestre de 2022 respecte el trimestre anterior. Es tracta del primer descens des de la pandèmia. Mentre que a la Xina ha crescut un 1,3% intertrimestral.
- La Comissió Europea ha adoptat un marc temporal de crisi per donar suport a l'economia. El nou marc permet concedir ajuts a les empreses damnificades per la crisi, les sancions i l'elevat preu de l'energia i garantir que les empreses disposin de liquiditat.
- Les previsions econòmiques per Rússia i Ucraïna són devastadores. A Rússia es preveu una contracció del PIB del 8,5% pel 2022. Pel que fa a Ucraïna, la caiguda pot assolir el 35%.
- La seguretat alimentària europea no està amenaçada. No obstant això, Europa té una gran dependència de certs productes d'Ucraïna: blat de moro, oli de gira-sol i colza.
- Les interrupcions del subministrament de cereals estan afectant les granges de porcs i pollastres, amb un augment de preus molt important que afecta de manera molt rellevant els costos per l'alimentació animal i humana.
- La Comissió Europea ha presentat un conjunt de mesures per donar suport als pagesos i als consumidors de la UE davant l'augment dels preus dels aliments, de l'energia i els fertilitzants. Entre les mesures destaquen ajuts als productors agrícoles europeus, compensacions dels costos d'emmagatzematge dels pinsos i el permís de plantar qualsevol cultiu per a l'alimentació humana i animal a les terres en guaret i a la importació de cultius transgènics de soja, colza i cotó.
- Més enllà de la UE, hi ha altres països molt afectats per la interrupció del subministrament de cereals i el seu augment de preus, com el Líban, Turquia, Tunísia, el Iemen, Líbia, Egipte, Malàisia, Indonèsia, Bangladesh o el Pakistan. Cal recordar que l'augment dels preus de cereals el 2010 va ser la guspira de la Primavera Àrab. L'ONU alerta que la situació és particularment greu a 18 països de l'Àfrica. Egipte ja ha sol·licitat suport a l'FMI per fer front a la crisi provocada per la guerra i l'alça dels preus dels aliments.
- Rússia és el principal exportador mundial de gas i d'urani i el segon de petroli. Les disrupcions en el sector energètic han disparat els preus dels combustibles fòssils, de l'urani i de l'energia elèctrica, que assoleixen màxims històrics.
- La UE ha presentat un pla energètic (RePowerEU) mitjançant el qual pretén reduir en dos terços les importacions de gas rus de cara a finals d'any. Per assolir aquest objectiu, la UE es planteja cercar proveïdors alternatius (com Qatar o Egipte) i impulsar l'energia renovable i l'eficiència energètica.
- Els Estats Units plantegen un pla de xoc amb la UE per reduir la dependència de l'energia russa. Es tractaria d'abastir a la UE amb 15.000 milions de m³ addicionals de gas natural líquid, que es sumarien als 22.000 milions que ja van aportar el 2021.
- El Consell Europeu va acordar el 24 de març permetre a Espanya i Portugal posar un límit al preu del gas, (l'anomenada "excepció ibèrica"). El pla ibèric ha estat aprovat el 27 d'abril per Brussel·les i permet fixar un preu màxim al gas en el mercat majorista de 50 euros/MWh fins finals d'any.

- El Govern espanyol també ha anunciat un Pla Nacional que inclou 6.000 milions d'euros en ajudes directes i rebaixes fiscals i 10.000 milions en avals. Algunes mesures específiques per pal·liar les conseqüències de la guerra a Ucraïna són: bonificació de 20 cèntims/litre del carburant, ajudes específiques al sector transport, la pròrroga de la rebaixa de l'IVA de l'electricitat, l'extensió de l'escut social desplegat en la pandèmia i paquets d'ajuda per l'agricultura, la ramaderia i la pesca.
- Els preus de les matèries primeres crítiques com l'alumini, níquel, zinc, estany i pal·ladi (Rússia n'és el principal productor) han assolit nivells rècord, que estan afectant, de nou, el sector electrònic i del vehicle elèctric. També augmenta el preu del neó, provinent bàsicament d'Ucraïna, bàsic per la indústria dels xips.
- Les cadenes de subministrament europees que tenen connexions amb el mar Negre, Rússia i Ucraïna estan seriosament afectades degut al conflicte bèl·lic, i la suspensió del trànsit marítim amb Rússia per part de les principals navilieres occidentals, el tancament de l'espai aeri entre els països occidentals i Rússia i les disrupcions per ferrocarril.
- Els problemes de subministrament marítim derivats de la guerra coincideixen amb un nou brot de COVID-19 a la Xina que afecta la sortida de contenidors de diversos ports com Shanghai (el port més gran del món que representa el 17 % del trànsit de contenidors de la Xina i el 27 % de les exportacions del país), Shenzhen, Qingdao i Ningbo-Zhoushan.
- La guerra a Ucraïna torna a posar sobre la taula la relocalització de les cadenes de producció i subministrament de les empreses.
- Pel que fa a Catalunya, les conseqüències indirectes del conflicte són molt més substancials que les directes. L'augment de preus dels cereals i de l'energia agreuja l'espiral inflacionista a Catalunya i pot comprometre la viabilitat de moltes pimes.
- El pes de les exportacions catalanes a Rússia i Ucraïna respecte el total exportat és poc rellevant. Tanmateix, les empreses exportadores de sectors concrets com peces de vestir, maquinària i béns d'equip, perfumeria i cosmètica, plàstics, paper i cartró, matèries colorants i altres productes químics es veuen afectades per les sancions, les disrupcions en les cadenes de subministrament i l'aturada de l'activitat.
- L'afectació és més rellevant pel que fa a les importacions de Catalunya del blat de moro i l'oli de gira-sol provinents d'Ucraïna, ja que n'és el principal proveïdor i, per tant, les empreses catalanes haurien de substituir la importació d'Ucraïna amb la diversificació de les compres a altres països: els Estats Units, l'Argentina, Hongria o Polònia en el cas del blat de moro i Hongria, l'Argentina, Alemanya, Bèlgica, Romania o Sèrbia pel que fa a l'oli de gira-sol. El Ministeri d'Agricultura ha emès una resolució on es flexibilitzen temporalment els requisits per importar blat de moro de l'Argentina i el Brasil i es preveu que properament també es faci amb el gira-sol.
- Pel que fa als combustibles provinents de Rússia, la importació està molt més diversificada i l'afectació en el subministrament serà menor. Catalunya no depèn energèticament de Rússia. Tanmateix, el fort augment dels preus de l'energia (petroli i gas) agreuja l'espiral inflacionista.
- Els sectors més afectats són el ramader i el càrnic, la indústria alimentària, la fusta, així com les empreses intensives en energia (siderúrgia, metal·lúrgia, química, paper, plàstics,

fertilitzants) i l'automoció. Addicionalment, el sector pesquer i el sector logístic també es veuen afectats per l'alt preu dels carburants. A més, el sector turístic està patint la cancel·lació de vols de turistes russos i ucraïnesos a l'estiu i es veurà afectat per la incertesa de la guerra i la pèrdua de capacitat adquisitiva dels turistes europeus i nacionals.

1. Conflicte entre Rússia i Ucraïna

1.1. Antecedents: annexió de Crimea

- Com a resposta a l'annexió de Crimea per part de Rússia el març del 2014, la UE va imposar sancions a oficials russos i ucraïnesos (congelament d'actius i prohibició per viatjar), prohibicions a les importacions originàries de Crimea i Sebastòpol, i sancions econòmiques que afectaven els intercanvis amb Rússia en sectors econòmics concrets (institucions financeres públiques, comerç d'armes i restricció de l'accés rus a algunes tecnologies, especialment en l'àmbit del sector petrolier).
- A l'agost del 2014, Rússia va respondre amb prohibicions a la importació de certs productes agroalimentaris als països membres de la UE, els Estats Units, el Canadà, Austràlia i Noruega. Aquests productes inclouen: carn de porc i bovina; peix i crustacis (amb excepcions); llet i productes làctics (excloent els productes sense lactosa); verdures i arrels comestibles (excloent algunes llavors); fruites i fruits secs.
- Aquest veto rus segueix vigent actualment. A Catalunya, va afectar les exportacions de fruita i carn de porc a Rússia. Tanmateix, les empreses catalanes dels sectors van reorientar les seves exportacions a altres mercats com, per exemple, la carn de porc als països asiàtics.
- En aquell moment, l'annexió de Crimea també va afectar les cadenes de subministrament europees que tenien connexions amb el mar Negre, especialment pel que fa a l'energia.

1.2. Estat de la situació

1.2.1. Posicionament geopolític dels països

- L'Assemblea General de l'ONU va votar dimecres 2 de març l'aturada immediata de l'atac de Moscou a Ucraïna i la retirada de totes les tropes russes. 141 països hi van votar a favor i 5 ho van fer en contra (Rússia, Bielorrússia, Síria, Corea del Nord i Eritrea), mentre que 34 s'hi van abstenir, entre els quals destaquen la Xina, l'Índia, l'Iran o Sud-àfrica.
- L'ONU ha demanat una investigació independent sobre els suposats "crims de guerra" perpetrats per l'exèrcit rus a Bucha, a prop de Kíyv. Rússia ha estat expulsada del Consell de Drets Humans de l'ONU amb 93 vots a favor, 24 en contra (d'entre els que destaquen Bielorrússia, Xina, Iran, Síria, Algèria o Etiòpia) i 58 abstencions (entre els quals la Índia, Brasil, Mèxic, Sud-àfrica o Aràbia Saudita). La votació no va assolir la majoria aclaparadora aconseguida en la resolució del 2 de març demandant l'aturada de l'atac rus. Rússia és el

primer país suspès des del 2011. El darrer país expulsat va ser Líbia, amb el govern de Gaddafi.

- Els principals països occidentals (els Estats Units, la UE, el Regne Unit, el Canadà, el Japó, Corea del Sud i Austràlia) han donat suport a Ucraïna i estan coordinant una sèrie de sancions financeres i econòmiques a Rússia amb l'objectiu de desestabilitzar i aïllar el país.
- La Unió Europea donarà suport al Govern ucraïnès per a les seves necessitats immediates i, una vegada hagi cessat l'atac rus, per a la reconstrucció d'una Ucraïna democràtica. El Consell Europeu el 24 de març va acordar desenvolupar un Fons Fiduciari de Solidaritat amb Ucraïna i convida els seus socis internacionals a participar-hi. També vol garantir un subministrament continu i ininterromput d'electricitat i gas a Ucraïna. La recent sincronització de les xarxes elèctriques d'Ucraïna i Moldàvia amb les de la UE ho permetrà.
- La Comissió Europea ha proposat suspendre per un any els aranzels sobre totes les importacions provinents d'Ucraïna. La proposta ara ha de ser considerada i acordada pel Parlament Europeu i pel Consell Europeu.
- Suïssa ha decidit trencar amb la seva estricta política de neutralitat històrica i s'ha sumat a les sancions de la UE contra Rússia, incloses les dirigides a Vladimir Putin i la seva riquesa personal. Cal tenir en compte que Suïssa és un dels principals centres mundials on es concentra la riquesa dels principals oligarques russos.
- Els Estats Units, el Regne Unit, la UE, Austràlia i el Canadà, a més, han decidit donar suport militar a Ucraïna. En el cas de la UE, per primera vegada a la seva història, ha acordat tres paquets de finançament (1.500 milions d'euros en total) per a l'aprovisionament d'armes en una guerra a un país tercer. A banda, diversos estats membres de la UE han enviat armament a Ucraïna. Hi destaca el cas d'Alemanya que, per primera vegada des del final de la Segona Guerra Mundial, ha enviat armes a una zona de conflicte. Addicionalment, el canceller alemany Olaf Scholz ha anunciat un fons de 100.000 milions d'euros per modernitzar l'exèrcit. Aquestes decisions, juntament amb la paralització del gasoducte Nord Stream 2, marquen un canvi en la política exterior alemanya.
- També institucions econòmiques internacionals estant prenent mesures de suport a Ucraïna. L'FMI ha aprovat un préstec d'emergència de 1.400 milions de dòlars (1.275 milions d'euros).
- Ucraïna, Geòrgia i Moldàvia han sol·licitat l'ingrés a la UE. La Comissió Europea ha iniciat el procés i elaborarà un dictamen sobre les sol·licituds d'adhesió. Tanmateix, la possible adhesió no seria a curt termini degut a la complexitat d'aquests processos.
- Rússia està planejant desestabilitzar el govern prooccidental de Moldàvia, després d'una sèrie d'explosions a la regió de Transnistria, controlada per Rússia i fronterera amb Ucraïna.
- No obstant això, la presidenta de la Comissió Europea ha expressat la voluntat de presentar l'aplicació d'adhesió d'Ucraïna a la Unió Europea al Consell Europeu aquest mateix estiu. El president ucraïnès, Volodymyr Zelenskiy, va presentar formalment el 18 d'abril el qüestionari complet sobre l'adhesió a la UE i espera que Ucraïna obtingui l'estatus de candidat a la reunió del Consell Europeu del 23-24 de juny. La Comissió Europea haurà d'emetre una recomanació sobre el compliment dels criteris d'adhesió necessaris per Ucraïna.

- En el marc de la cimera virtual UE-Xina del passat divendres 1 d'abril, la Xina va oferir a la UE garanties que buscava la pau a Ucraïna, però que ho faria en els seus propis termes. La UE va demanar a Pequín que no permetés a Moscou eludir les sancions occidentals imposades per la invasió russa d'Ucraïna.
- La Xina juga a un complex equilibri, ja que d'una banda no condemna la invasió i culpa als Estats Units i l'OTAN del conflicte i, d'altra banda, subratlla la necessitat de que el conflicte es resolgui per la via diplomàtica. La Xina, a través de l'acord sino-rus signat a principis de febrer, pot actuar com a salvavides econòmic de Rússia, sobretot a través d'acords de compra de matèries primeres (petroli, gas, carbó i cereals) i de préstecs, tractant alhora d'evitar danys als seus propis interessos econòmics i financers. Rússia és, amb diferència, el receptor de préstecs més important d'institucions del sector oficial de Pequín, amb un total de 151.000 milions de dòlars entre el 2000 i el 2017, segons AidData. La Xina representa el 14% de les vendes exteriors de Rússia, però segons S&P, no pot substituir a Europa com a mercat clau de Rússia a curt termini.
- Per la seva banda, l'Índia no ha aplicat sancions a Rússia degut a la seva dependència militar (el 60-70% del material militar indi és d'origen rus). Aquest moviment pot incomodar els tres altres països del Quad (els Estats Units, el Japó i Austràlia), que tenen una estratègia conjunta per limitar l'augment del poder de la Xina al Pacífic.
- Turquia, membre de l'OTAN, ha canviat la seva retòrica per qualificar de «guerra» la invasió de Rússia a Ucraïna i s'ha compromès a aplicar la Convenció de Montreux que podria limitar el trànsit de vaixells de guerra, inclosos els russos, des del Mediterrani al mar Negre. Tanmateix, és poc probable que Turquia s'uneixi als països occidentals en l'aplicació de sancions a Rússia, ja que depèn del gas rus (el 33% del gas és importat de Rússia) i del blat rus (el 70% del blat és importat de Rússia) i tenen bones relacions en matèria de defensa (Rússia ha venut armament a Turquia recentment i tenen interessos conjunts a Síria). Turquia ha adoptat, de moment, una posició mediatra en el conflicte.
- La neutralitat d'aplicar sancions dels països del Golf respecte el conflicte entre Rússia i Ucraïna reflecteix els llaços que tenen amb Rússia. Els Emirats Àrabs Units i l'Aràbia Saudita, aliats dels Estats Units, mantenen de moment la cooperació amb Moscou en qüestions energètiques.
- Per la seva banda, l'Iran, que tampoc s'ha posicionat en l'àmbit de les sancions, podria tenir un rol important si fructifiquen les converses amb els Estats Units i la UE per arribar a un nou acord nuclear que permeti eliminar l'embargament petrolier, que alliberaria prop de 2 milions de barrils al dia a mitjà termini. L'Iran també podria oferir les seves reserves de gas als països europeus.
- El conflicte entre Rússia i Ucraïna constitueix "un canvi tectònic a la història europea", segons el Consell Europeu. Aquesta guerra marca un abans i un després en les relacions entre les grans potències, fins al punt que es pugui arribar a una situació semblant a la viscuda durant la Guerra Freda.
- Rússia s'ha retirat del Consell d'Europa, una clara mostra del trencament de les relacions amb Occident i del potencial aïllament de Rússia de les institucions internacionals. El mecanisme de sortida implica també la renúncia a la Carta del Consell d'Europa i el Conveni

Europeu de Drets Humans, cosa que la deixa fora de l'àmbit del Tribunal Europeu de Drets Humans (TEDH). El país també ha abandonat l'Organització Mundial del Turisme.

- El potencial procés de desacoblament entre Occident i Rússia s'uneix a les tensions dels darrers anys entre Occident i la Xina, la qual cosa pot amenaçar seriosament la integració econòmica global. Les potències del G7, amb els Estats Units i la Unió Europea al capdavant, han estret llaços i tornen a posar els valors occidentals al centre, mentre que Rússia i la Xina s'hi allunyen amb la voluntat de crear el seu propi espai d'influència.
- Aquest canvi de paradigma ha portat a la UE a assumir una major autonomia estratègica respecte la seguretat i defensa i adoptar noves mesures per reduir les dependències i dissenyar un nou model de creixement. En la reunió extraordinària del Consell Europeu del 10 i 11 de març s'han abordat tres dimensions clau:
 - Reforç de les capacitats de defensa. S'ha acordat invertir més en capacitats de defensa i tecnologies innovadores, i la Brúixola Estratègica en serà l'eix central.
 - Reducció de la dependència energètica. La voluntat és accelerar la reducció de la dependència dels combustibles fòssils, amb l'energia neta al centre. El pla REPowerEU, que s'adoptarà previsiblement a finals de maig, serà el programa que donarà les directrius a seguir.
 - Construir una base econòmica més sòlida, i reduir la dependència en sectors estratègics claus com les matèries primeres crítiques, els semiconductors, les tecnologies digitals, la salut i l'alimentació.
- La UE va aprovar el 21 de març la Brúixola Estratègica, un pla d'acció ambiciós per reforçar la política de seguretat i defensa de la UE. La Brúixola s'articula en quatre pilars: 1) crear una Capacitat de Desplegament Ràpid de 5.000 militars; 2) garantir la seguretat, amb l'impuls de la intel·ligència militar, la ciberdefensa i la seguretat espacial i marítima, entre d'altres; 3) augmentar la despesa en defensa dels Estats membres, tant militar com tecnològica; 4) enfortir la cooperació amb l'OTAN, Nacions Unides, els països occidentals i socis estratègics en tots els continents.
- L'OTAN, reunida el 24 de març, demana a Rússia que iniciï negociacions creïbles amb Ucraïna, l'alto el foc i la retirada completa de les seves tropes del territori ucraïnès; i a la Xina que deixi d'amplificar les falses narracions del Kremlin i que promogui una resolució pacífica del conflicte. En resposta a les accions de Rússia, l'OTAN ha reforçat el flanc oriental amb quatre batallons addicionals a Bulgària, Hongria, Romania i Eslovàquia que se sumen als quatre desplegats a Polònia, Estònia, Letònia i Lituània. En total, hi ha uns 40.000 soldats de l'aliança i uns 100.000 soldats nord-americans en territori europeu. En la reunió de dijous 7 d'abril l'OTAN va aprovar l'enviament de material per protegir-se de potencials agressions amb armes químiques, biològiques i nuclears i d'armament pesat, així com un augment de l'assistència humanitària, ajuda financera i assistència en ciberseguretat. L'OTAN presentarà plans addicionals en la reunió prevista al juny a Madrid, en què previsiblement Suècia i Finlàndia demanaran oficialment l'accés a l'Aliança. La decisió de les dues nacions nòrdiques d'unir-se a l'aliança reordenaria l'arquitectura de seguretat d'Europa i ampliaria la frontera de l'OTAN amb Rússia. També podria augmentar les tensions amb Moscou, que ha advertit que es veuria obligada a "reequilibrar la situació".

1.2.2. Impacte migratori

- Fins al moment s'estima un èxode de 5,4 milions d'ucraïnesos (gairebé un 12% de la població). La majoria s'han dirigit a Polònia (3 milions de refugiats), seguit de Romania, Moldàvia, Hongria i Eslovàquia, que conjuntament han acollit 2,4 milions de refugiats addicionals. Es tracta de la "crisi de refugiats de més ràpid creixement" des de la Segona Guerra Mundial. A més, hi ha 7,7 milions de desplaçats internament, és a dir, persones que han hagut d'abandonar les seves llars i que ara viuen en altres punts d'Ucraïna.
- El Consell Europeu ha aprovat, el 6 d'abril, el desemborsament de 3.500 milions d'euros en el marc del REACT-UE destinat als països que acullen refugiats. En total, la UE ja ha facilitat més de 20.000 milions d'euros destinats a ajuts als refugiats.
- Catalunya és la comunitat on hi ha més ciutadans ucraïnesos de tot l'Estat (més de 22.000 persones). Barcelona té un dels quatre grans centres d'acollida d'ucraïnesos de l'estat (el macrocentre s'ubica al Palau 7 de Fira de Barcelona). Segons dades oficials, més de 18.000 persones, sobretot dones i nens, ja han arribat fins ara a Catalunya fugint de la guerra a Ucraïna. La Generalitat de Catalunya ha constituït un comitè tècnic per coordinar l'acció d'ajut i resposta a la situació d'Ucraïna i destinarà 870.000 euros a un nou programa de suport a l'atenció dels refugiats.
- Les sancions occidentals a Rússia han accelerat la fugida de joves talents de Rússia.

1.2.3. Sancions aplicades pels principals països occidentals a Rússia

- Les potències del G7 han aplicat, fins al moment, 5 paquets de sancions a les quals altres països com Suïssa, Corea del Sud o Austràlia s'hi han sumat. Les sancions són principalment financeres, econòmiques i comercials i energètiques, que pretenen aïllar Rússia econòmicament i financerament.

Taula 1. Sancions aplicades pels principals països occidentals a Rússia

Tipus de sancions	Unió Europea	Estats Units	Canadà	Regne Unit	Japó	Corea	Austràlia
FINANCERES							
Restriccions al deute sobirà	x	x	x	x	x	x	x
Sancions al Banc Central de Rússia	x	x	x	x	x	x	x
Expulsió de bancs russos del SWIFT	x	x	x	x	x	x	x
Sancions a bancs russos	x	x	x	x	x	x	x
Congelació d'actius i prohibició d'entrada a oligarques russos	x	x	x	x	x		x

Impacte econòmic del conflicte entre Rússia i Ucraïna

ECONÒMIQUES I COMERCIALS							
Prohibició d'exportar productes d'alta tecnologia	x	x	x	x	x	x	
Prohibició d'exportar productes de luxe	x	x		x	x		
Prohibició d'exportar diversos productes del sector químic, plàstics, maquinària, paper i cartró i material de transport	x						
Prohibició d'importar productes de ferro i acer	x			x			
Prohibició/restricció a les importacions de béns de luxe o productes icònics, com el vodka	x	x		x			
Prohibició d'importar fusta, ciment, vidre i fertilitzants	x						
Exclusió de Rússia de la condició de "Nació Més Afavorida" de l'OMC	x	x	x	x	x	x	
Tancament de l'espai aeri	x	x	x	x			
ENERGIA							
Prohibició d'exportar productes destinats al sector petroler	x	x	x	x	x		x
Prohibició d'importació de combustibles fòssils	x*	x	x**	x***	x*		x

*només inclou el carbó **només inclou el petroli ***inclou petroli i gas

1.2.3.1. Sancions financeres

- El sistema financer rus ha estat el primer gran objectiu de les potències occidentals.
- El Banc Central de Rússia té prohibides les transaccions de les seves reserves així com dels seus actius a la UE, els Estats Units, el Canadà i el Regne Unit, per tal d'impedir al banc utilitzar les seves reserves per reduir l'impacte de les sancions. Es tracta d'un moviment gairebé sense precedents: els Estats Units només han sancionat anteriorment els bancs centrals de l'Iran, Veneçuela i Corea del Nord.
- Els líders del G7 han acordat limitar la capacitat de Rússia de recórrer a les seves reserves d'or, per evadir les sancions internacionals imposades per Occident. Rússia posseeix una de les majors reserves d'or del món, estimades al voltant dels 140.000 milions de dòlars, després d'haver-se multiplicat per sis els darrers 15 anys.
- La UE, els Estats Units, el Canadà, el Regne Unit i Japó han exclòs diversos bancs russos del sistema SWIFT de pagaments interbancaris internacional. La mesura impedeix que els bancs afectats puguin efectuar transaccions financeres arreu del món de manera ràpida i eficient, i afecta les transaccions de les empreses europees amb Rússia. La llista de bancs afectats són el Bank Otkritie, el Novikombank, el Promsvyazbank, el Bank Rossiya, el

Sovcombank, el Vnesheconombank i el VTB Bank. En la 5ª ronda de sancions, la UE ha prohibit operar amb quatre d'aquests bancs russos (Bank Otkritie, el Novikombank, el Sovcombank i el VTB).

- La llista no inclou, de moment, l'Sberbank, el banc més gran de Rússia, i el Gazprombank, el seu tercer prestador més gran, estretament vinculats al sector energètic. Tanmateix, la UE ha restringit l'accés de l'Sberbank a les transaccions en dòlars i s'han intervingut les seves filials europees per part de les autoritats bancàries europees, la qual cosa ha portat al banc a retirar-se del mercat europeu. El Regne Unit, a més, n'ha congelat tots els actius i els Estats Units i el Japó han prohibit operar amb aquest banc. Pel que fa al Gazprombank, s'han aplicat restriccions de deute i capital als Estats Units.
- A més, els Estats Units, la UE i el Regne Unit estant actuant individualment contra altres bancs comercials russos com l'Alfa-Bank (prohibició d'emetre bons, accions o préstecs a la UE i restriccions de deute), els Russian Agricultural Bank, el Credit Bank of Moscow, l'IS Bank, el Genbank i el Banc de Comerç i Desenvolupament del Mar Negre (sancions al Regne Unit).
- També es treballa per suspendre els drets de Rússia com a membre de les principals institucions financeres multilaterals, inclosos el Fons Monetari Internacional i el Banc Mundial per tal que Rússia no pugui obtenir finançament, préstecs o cap altre benefici d'aquestes institucions.
- La UE ha sancionat un total de 1.091 persones amb la prohibició d'entrada i congelació de fons, on s'inclouen els principals oligarques, els membres de la дума i del govern, inclòs el president rus, Vladimir Putin. A més, els diplomàtics i els empresaris deixaran de tenir un accés privilegiat a la UE (política de visats).
- La UE i els Estats Units també han inclòs militars i funcionaris del govern de Bielorrússia a la llista de congelació d'actius i prohibició de viatjar per donar suport activament a l'ofensiva militar russa contra Ucraïna, així com han exclòs tres bancs bielorusos (Belagroprombank, Bank Dabrabyt i el Banc de Desenvolupament de la República de Bielorrússia) del SWIFT i han prohibit les transaccions amb el Banc Central de Bielorrússia.
- La UE també està considerant mesures per bloquejar l'ús dels criptoactius, que s'estan convertint en un mecanisme per eludir les sancions.

1.2.3.2. Sancions comercials

- La UE ha acordat paquets de sancions econòmiques que abasten els següents sectors:
 - Restriccions a les importacions de mercaderies originàries de Donetsk i Lugansk i al subministrament d'assistència financera, així com d'assegurances i reassurances.
 - Prohibició d'exportacions de productes i tecnologies específiques per refinar petroli i serveis relacionats. També es prohibeixen noves inversions europees al sector energètic de Rússia, que inclouran totes les inversions, transferències de tecnologia, serveis financers, etc., per a l'exploració i la producció d'energia.
 - Prohibició d'exportacions de productes i tecnologies per a l'aviació, la indústria espacial i el sector marítim, així com per a l'assistència tècnica i els serveis relacionats.

- Limitació de l'accés de Rússia a tecnologia crucial, com ara els semiconductors o el *software* d'avantguarda.
 - Prohibició de l'exportació d'articles de luxe a Rússia i de la importació de productes clau del sector del ferro i l'acer procedents de Rússia.
 - En la 5ª ronda de sancions, la UE ha inclòs vetos d'exportació per valor de 10.000 milions (semiconductors, maquinària, diversos productes químics i plàstics, paper i cartró i equipament de transport, etc.).
 - S'han imposat vetos d'importacions russes per valor de 5.500 milions d'euros (fusta, ciment, vidre, fertilitzants, marisc, licors, etc.).
 - A més, la UE ha imposat restriccions a les importacions procedents de Bielorússia que afecten la fusta, l'acer i el ferro, la potassa, el ciment, el cautxú o els combustibles (en conjunt, representen el 40% de les exportacions bielorrusses a la UE).
- La UE prohibeix a empreses russes de participar en la contractació pública als Estats membres.
 - Es prohibeix als vaixells russos d'accedir a ports europeus (amb algunes excepcions) i es limita el transport per carretera tant d'operadors russos com bielorrussos.
 - Els Estats Units han anunciat la prohibició d'importacions de productes com el vodka, caviar, peix i marisc i diamants.
 - Japó ha prohibit l'exportació d'articles de luxe a Rússia (automòbils d'alta gamma, articles de joieria, pedres precioses, entre d'altres).
 - El Regne Unit ha prohibit importar productes de ferro i acer russos i exportar equips i catalitzadors clau de refinació de petroli, així com executar noves inversions exteriors a Rússia.
 - Les potències del G7 també han acordat denegar a Rússia l'estatus de "Nació Més Afavorida" als mercats, cosa que revocarà els importants beneficis de què gaudeix Rússia com a membre de l'OMC.
 - Els estats membres de la UE, els Estats Units, el Regne Unit i el Canadà han tancat l'espai aeri a les companyies russes. Això suposa que els avions de propietat, registrats o controlats per una persona física o jurídica russa no poden aterrar ni enlairar-se de cap aeroport europeu ni sobrevolar-ne l'espai aeri (línies aèries com Aeroflot han suspès els vols amb Europa, el Regne Unit i el Canadà durant diverses setmanes). Moscou ha reaccionat de manera recíproca: ha tancat l'espai aeri (les línies aèries afectades no poden operar amb Rússia ni sobrevolar el país a les seves rutes cap a l'Extrem Orient).

1.2.3.3. Sancions energètiques

- Els Estats Units han anunciat la prohibició d'importacions de petroli, gas i carbó procedents de Rússia. El Regne Unit també posarà fi a la seva dependència del carbó i el petroli russos a finals de 2022. El petroli rus només representa al voltant del 8% del total importat tant pels Estats Units com pel Regne Unit. En el cas de Japó, també ha prohibit la importació de carbó rus.

- La UE ha prohibit la importació de carbó de Rússia a partir de l'agost (la UE n'importa de Rússia per valor de 8.000 M€ anuals). Rússia és el principal proveïdor dels combustibles fòssils de la UE: Rússia proveeix el 46% de les importacions de la UE de carbó, el 38% de les importacions de gas i el 26% de les importacions de cru de petroli.
- La Comissió Europea proposarà vetar la importació de petroli rus en una nova ronda de sancions. La proposta, que compta amb el vist i plau d'Alemanya, podria ser presentada dimecres 4 de maig als estats membre i haurà de ser aprovada per unanimitat (Hongria podria estar-hi en contra). Les importacions de gas procedents de Rússia, de moment, no es veuran afectades.
- La UE ha presentat un pla energètic (RePowerEU) per tal de reduir la seva dependència energètica de Rússia en els propers anys (vegeu apartat 1.3.2 Crisi energètica).

1.2.4. Sancions aplicades per Rússia als països occidentals

- El govern rus va aprovar el 9 de març de 2022 un conjunt de mesures per prohibir temporalment (fins a finals de 2022) l'exportació d'una llista de 200 articles a l'exterior amb l'excepció dels membres de la Unió Econòmica Euroasiàtica i els territoris d'Abkhàzia i Ossètia del Sud. La llista inclou equips tecnològics, de telecomunicacions, equips mèdics, vehicles, maquinària agrícola i equips elèctrics, entre d'altres.
- Aquest mateix dia, el govern rus també va aprovar una primera proposta per nacionalitzar provisionalment els actius de les empreses estrangeres que abandonin el país arran de les sancions econòmiques contra Rússia. La mesura afectaria les empreses el capital de les quals pertanyi almenys en un 25% a persones jurídiques de països que Rússia considera hostils arran de les sancions. El procés consistiria en què les empreses que anunciïn que volen abandonar el país, disposaran de 5 dies per fer marxa enrere i reprendre l'activitat, o bé vendre les accions. En cas contrari, un jutjat designaria una administració externa provisional sota control governamental durant tres mesos i posteriorment es posarien a subhasta les accions de la nova organització i es liquidaria l'antiga.
- El Govern de Vladímir Putin ha prohibit a les asseguradores de més d'una trentena de països operar a Rússia. A la llista hi ha la UE, els EUA, el Canadà, el Regne Unit, Austràlia, Suïssa i el Japó. La mesura afecta directament firmes com AIG, Allianz, AXA, Zurich, Generali i Mapfre.
- Rússia ha anunciat que cobrarà en rubles i no en dòlars o euros les exportacions de gas als països occidentals que li han imposat sancions, però sense modificar els volums i preus acordats als contractes existents. El nou decret del Kremlin obliga als compradors de països considerats hostils a Rússia a obrir un compte tant en moneda estrangera com en rubles a Gazprombank, banc que la UE no ha sancionat al ser el banc on es fan les transaccions internacionals en el comerç del gas. Amb aquesta decisió, Putin té la voluntat de reflotar la moneda local i obligar a Occident a infringir les seves sancions en haver d'interactuar amb el Banc Central rus i el seu sistema bancari. Tanmateix, els països europeus han anunciat que seguiran complint els contractes vigents i fent els pagaments en dòlars o euros.

- Rússia ha tallat el subministrament de gas a Polònia i Bulgària per la negativa d'aquests països a realitzar el pagament de l'abril en rubles. Polònia va importar el 45% del gas de Rússia el 2020. Els contractes de Polònia i Bulgària amb Gazprom equival al 8% de les importacions de la UE procedents de Rússia. Europa recorda que les empreses energètiques que accedeixin a la petició de Rússia i paguin en rubles violarien les sancions contra Rússia. A més, anuncia que garantirà el gas a Polònia i Bulgària a través d'interconnectors i altres infraestructures comunes. Pel que fa a Polònia, la xarxa d'emmagatzemament es troba al 76% de la seva capacitat i a l'octubre està previst obrir un nou canal de gas noruec que passarà per Dinamarca. Bulgària no tindria reserves per aguantar més d'un mes, però està treballant per accelerar la finalització d'un interconnector amb Grècia, que permetria al país portar gas d'Azerbaidjan.
- El govern rus també està considerant un canvi similar de pagaments per a altres productes bàsics com ara petroli, metalls i fertilitzants.
- Rússia ha imposat una quota a les exportacions d'oli de gira-sol i ha prohibit l'exportació de llavors de gira-sol i colza. També ha amenaçat amb limitar el subministrament agroalimentari només als països "amics".
- El Kremlin ha anunciat que estudia vetar les exportacions d'urani, mineral clau per a l'energia nuclear. Rússia és el país amb la capacitat d'enriquiment d'urani més gran del món amb al voltant del 35% de l'oferta mundial, i la Xina és el segon. Addicionalment, 18 dels 103 reactors nuclears a Europa són de disseny rus (situats a Bulgària, Finlàndia, Hongria, Eslovàquia i la República Txeca). Entre els membres de la UE, els països amb capacitat d'enriquiment d'urani són Alemanya, els Països Baixos i França.

1.3. Repercussions econòmiques globals

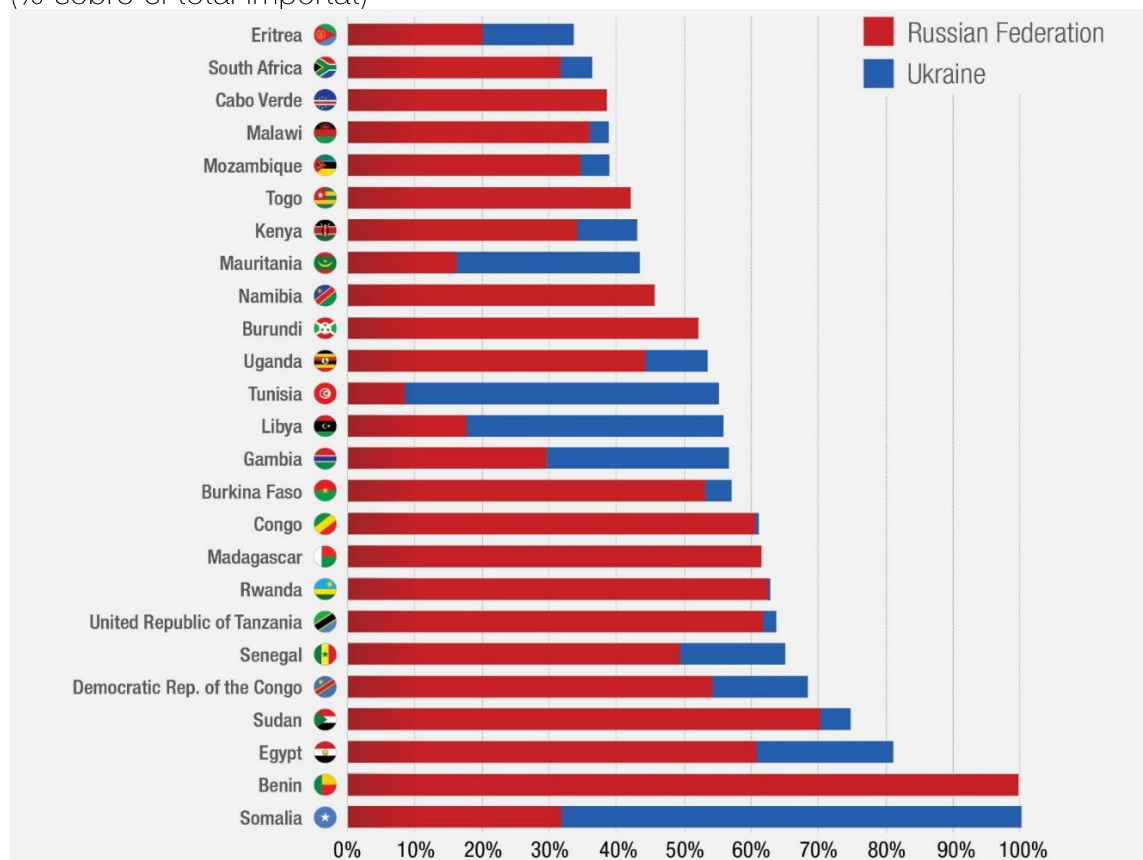
1.3.1. Seguretat alimentària

- La seguretat alimentària europea no està amenaçada, ja que la UE és exportadora neta d'aliments. Ucraïna, tot i ser un soci comercial important, només representa el 4,9% del total de les importacions agroalimentàries de la UE (quart exportador agroalimentari de la UE, després del Regne Unit, el Brasil i els Estats Units) i Rússia representa l'1,5% (20è país del rànquing).
- No obstant això, Europa té una gran dependència de certs productes: el 88% de l'oli de gira-sol d'Europa, el 57% del blat de moro, el 41% de la colza, i el 26% de la mel procedeixen d'Ucraïna.
- Més enllà d'aquestes dependències més directes que té la UE, Ucraïna i Rússia són grans productors de blat (14% de la producció mundial i el 25,6% de les exportacions).
- A més, Rússia és el primer exportador mundial de fertilitzants nitrogenats i segon proveïdor de fertilitzants potàssics i fosforats (el 30% de les importacions de fertilitzants de la UE procedeixen de Rússia). Les exportacions de nitrat d'amoni de Rússia estan suspeses temporalment des de principis de febrer.

- La guerra ha provocat el tancament dels ports ucraïnesos i està impedit la circulació de tots els vaixells comercials al mar interior d'Azov i el mar Negre. Al voltant del 90% de les exportacions de gra ucraïnès es transporten per mar. La majoria d'aquests productes estan ara encallats al país, sense poder ser exportats. Es calcula que al voltant de 15 milions de tones (prop del 40% de la collita de blat de moro d'Ucraïna) roman a les sitges de gra. Kernel, el productor de gira-sol més important d'Ucraïna, tan sols podrà exportar el 30% del volum que exportava abans de la guerra.
- L'avaluació preliminar de la FAO suggereix que, com a resultat del conflicte, entre el 20 i el 30% de les àrees dedicades als cereals, el blat de moro i les llavors de gira-sol a Ucraïna no es plantaran o quedaran sense collir durant la temporada 2022/23.
- La cerca de proveïdors alternatius és una de les recomanacions de la FAO, però països productors com Argentina i els Estats Units estan patint fortes sequeres com a conseqüència del canvi climàtic. A més, els països productors de cereals comencen a aplicar restriccions a l'exportació. Hongria ha imposat controls a les exportacions de cereals, mentre que Turquia, Argentina, Sèrbia i Egipte han imposat prohibicions a les exportacions.
- Segons les estimacions de la FAO i del govern ucraïnès, entre el 20% i el 30% de les terres d'Ucraïna que produeixen cereals d'hivern, blat de moro i gira-sol quedaran sense sembrar aquesta primavera o no es cull al juliol i l'agost.
- El preu mundial del blat i del blat de moro s'han disparat fins a assolir màxims històrics a principis de març i a mitjans d'abril, respectivament. Tot i que s'han moderat respecte els nivells màxims, el preu del blat i blat de moro es mantenen un 43,5 % i un 10,3 % respectivament per sobre dels preus existents fa un any.
- Segons les últimes dades del Ministeri d'Agricultura, Pesca i Alimentació, el preu dels fertilitzants nitrogenats segueix en màxims històrics (un augment del 138,5% interanual).
- L'encariment dels preus dels aliments està augmentant el cost de la cistella de la compra. Mentre que en els països de renda alta aquest augment de cost és assumible, pels països de renda baixa el xoc és potencialment molt major. Cal recordar que l'augment dels preus de cereals el 2010 va ser l'espurna de la Primavera Àrab.
- La seguretat alimentària no està garantida a l'Àfrica. Les simulacions de la FAO indiquen que el nombre de persones desnodrides podria augmentar entre 8 i 13 milions de persones el 2022, amb els augments més pronunciats a Àsia-Pacífic i l'Àfrica. L'ONU alerta que la situació és particularment greu a 18 països de l'Àfrica.
- A banda de l'augment de preus, hi ha països de renda baixa molt dependents de la importació de cereals d'Ucraïna. Al Líban, per exemple, el 90% del blat consumit procedeix d'Ucraïna; Turquia, Tunísia, el Iemen, Líbia, Egipte, Malàisia, Indonèsia, Bangladesh o el Pakistan també són grans importadors del blat ucraïnès. En el cas de la Xina, al voltant d'un terç de les importacions de blat de moro procedeixen d'Ucraïna i s'utilitzen per alimentar la cabana porcina més gran del món. La UNCTAD mostra que 16 països africans importen més de la meitat del blat de Rússia i Ucraïna. Egipte ha sol·licitat suport a l'FMI per fer front a la crisi provocada per la guerra.

- La Comissió Europea ha presentat un conjunt de mesures per reforçar la seguretat alimentària mundial i per donar suport als pagesos i als consumidors de la UE davant l'augment dels preus dels aliments, de l'energia i els fertilitzants. Entre les mesures, destaquen:
 - 500 M€ en ajuts als productors agrícoles europeus (64 M€ per Espanya).
 - Compensacions dels costos d'emmagatzematge dels pinsos destinats a alimentar els porcs.
 - Permís de plantar qualsevol cultiu per a l'alimentació humana i animal a les terres en guaret.
 - Mapeig dels riscos i vulnerabilitats de la cadena de valor alimentària de la UE.
 - Llum verda a la importació de cultius transgènics de soja, colza i cotó, per al sector alimentari i el d'alimentació animal.
- Els països del G7 es comprometen a proporcionar subministrament d'aliments a Ucraïna i donar suport a la seva producció.
- Ucraïna ha demanat a Brussel·les la creació d'unes rutes comercials especials ("corredors verds") que garanteixin i facilitin els fluxos comercials de productes agroalimentaris a través del mar Bàltic, ja que la major part de les exportacions d'aliments des dels ports del mar Negre s'han vist interrompudes pels atacs russos.

Figura 1. Dependència de països africans al blat procedent de Rússia i d'Ucraïna
(% sobre el total importat)

Font: UNCTAD, 2022

1.3.2. Crisi energètica

- Rússia és el segon exportador mundial de petroli, després de l'Aràbia Saudita. Segons l'Agència Internacional de l'Energia, la producció russa de petroli podria reduir-se una quarta part (3 milions de barrils diaris) a partir de l'abril, degut al boicot i les restriccions. Com a conseqüència, l'AIE preveu que, tot i que l'excedent d'Aràbia Saudita i els Emirats Àrabs Units compensi part del dèficit rus, l'oferta mundial no assolirà la demanda el segon i tercer trimestre de l'any.
- Rússia és el principal proveïdor dels combustibles fòssils de la UE: proveeix el 46% de les importacions de la UE de carbó, el 38% de les importacions de gas, el 26% de les importacions de cru de petroli. També subministra el 20% de les importacions d'urani natural i el 26,4% de l'urani enriquit de la UE (l'utilitzat com a combustible a les centrals nuclears). Per Espanya, Rússia és el principal proveïdor d'urani, amb el 38,7% del total. Berkeley Minería España, empresa que tracta d'extreure urani de Salamanca (i que s'ha aturat per qüestions mediambientals) assegura que en 19 mesos podria subministrar l'equivalent a la importació actual d'urani provinent de Rússia, i que Espanya podria ser independent d'aquest i altres països.

- La dependència del gas rus és molt elevada en els països centreeuropeus: el percentatge d'importacions de gas provinent de Rússia és del 100% en el cas de Bulgària, el 80% a Polònia, al voltant del 60% a Àustria i Hongria, el 50% a Alemanya i el 40% a Itàlia.
- La UE ha presentat un pla energètic (RePowerEU) mitjançant el qual pretén reduir en dos terços les importacions de gas rus de cara a finals d'any. Per assolir aquest objectiu, la UE es planteja cercar proveïdors alternatius i impulsar l'energia renovable i l'eficiència energètica. De cara a assegurar-ne el subministrament pel proper hivern, la Comissió proposa augmentar les reserves de gas a Europa al 80% abans de l'1 de novembre (90% els següents anys), així com realitzar compres conjuntes de gas a nivell europeu per tal d'assegurar la disponibilitat d'importacions a un preu adequat, inspirat en l'experiència de la pandèmia de la COVID-19, en què l'acció conjunta a la UE va ser fonamental per garantir el subministrament de vacunes. La Comissió Europea també ha anunciat que investigarà les distorsions de competència dels operadors de gas, en una clara al·lusió a Gazprom, que ha deixat aquest hivern les seves reserves de gas a la UE en només el 16% de la capacitat, davant d'una mitjana del 44% d'altres operadors, segons la Comissió.
- Alemanya afirma que reduir la dependència del gas rus trigarà almenys fins al 2024 i pretén estar gairebé lliure de petroli i carbó rus a finals de 2022. Les importacions de petroli rus representen ara el 12% del total d'Alemanya, davant del 35% que suposava abans que Rússia envaís Ucraïna.
- Les empreses alemanyes estan deixant que s'esgotin els seus contractes amb proveïdors russos, sense renovar-los i canviant a altres proveïdors. El país ha anunciat un acord de subministrament de gas a llarg termini amb Qatar i ha signat quatre projectes de cooperació amb els Emirats Àrabs Units per produir hidrogen verd (produït amb energies renovables). El govern alemany també es prepara per a una possible interrupció del subministrament de gas de Rússia de cara a l'hivern i ha activat la primera de les tres fases d'una llei d'emergència per fer front a l'escassetat de gas. Durant la primera fase d'alerta, un equip de crisi supervisa les importacions i l'emmagatzematge. Si el subministrament és insuficient, les llars rebran un tracte preferencial i seran certes parts de la indústria alemanya les que patiran restriccions energètiques. A més, ha assumit el control (nacionalitzat) fins al 30 de setembre la filial de l'empresa estatal russa Gazprom per a garantir el subministrament de gas i ha creat un paquet de mesures per a agilitzar la construcció de parcs eòlics i plantes fotovoltaïques, amb l'objectiu d'obtenir el 80% (actualment 41%) de tota la seva energia de fonts renovables pel 2030 i el 100% pel 2035.
- Lituània és el primer país de la UE que ha deixat d'importar gas de Rússia des de l'1 d'abril de manera completa, mentre que Estònia i Letònia ho han fet, de moment, de manera temporal.
- Polònia ha decidit deixar d'importar petroli i gas rus a finals d'aquest any, i carbó com a molt tard a finals de maig de 2023. Polònia ha estat construint infraestructures en els darrers anys, com una terminal de GNL i un nou gasoducte al mar Bàltic que transportarà gas des de Noruega. A banda de Noruega, Polònia està diversificant el subministrament de gas des d'altres països com Qatar o els Estats Units.

- Espanya seria un dels països més ben posicionats per l'emmagatzematge de gas ja que disposa de les infraestructures necessàries. També l'existència de diverses plantes de gas liquat converteix la Península Ibèrica en un punt important per fer front a la situació.
- Els fluxos de gas entre Espanya i França a través dels dos gasoductes existents (del País Basc i Navarra) s'han incrementat un 135% interanual el primer trimestre i han assolit pràcticament la capacitat màxima (225 gigawatts-hora al dia). El projecte de gasoducte MidCat que comunicaria Espanya amb França a través de Catalunya, permetria doblar la capacitat de transport de gas actual entre els dos països.
- Itàlia està en converses amb Espanya per la possible construcció d'un gasoducte submarí que transportaria gas des de Barcelona fins a Itàlia. A banda, ha signat un acord de gas amb Algèria i un amb Egipte pel subministrament de gas natural liquat (GNL) per tal de reduir la dependència de Rússia. Itàlia compra uns 30.000 milions de metres cúbics de gas a l'any a Rússia, el 40% del seu consum total. Algèria és el segon proveïdor d'Itàlia, amb 21.000 milions de m³ a l'any, al voltant del 31% del consum anual; amb l'acord, la xifra pot ascendir fins als 30.000 milions de m³ el 2023. El gasoducte transmediterrani, que transporta gas des d'Algèria fins a Itàlia a través de Tunísia, només funciona a dos terços de la seva capacitat, donant a Itàlia la possibilitat d'intensificar ràpidament les seves compres a Algèria. Algèria substituirà Rússia com a principal font de gas d'Itàlia l'any vinent.
- Els Estats Units plantegen un pla de xoc amb la UE per posar fi a la dependència dels combustibles fòssils russos per part de la UE com a molt tard el 2027. Es tractaria d'abastir a la UE amb 15.000 milions de metres cúbics addicionals de gas natural liquat, que es sumarien als 22.000 milions que ja van aportar el 2021. És a dir, es pretén ampliar les vendes de gas a la UE en un 70% el 2022. Rússia exporta uns 50.000 milions de metres cúbics de gas a la UE, que Brussel·les vol compensar amb subministrament de gas alternatiu de països com els EUA, Qatar o Egipte.
- Les companyies de gas japoneses estan preparant plans per obtenir gas natural liquat de Malàisia, Austràlia i els EUA en cas d'una interrupció dels projectes de subministrament de GNL que el Japó va desenvolupar conjuntament amb Rússia a l'illa de Sakhalin. Aquests plans de contingència podrien posar a Japó en competència directa amb Europa per la diversificació en el subministrament de gas.
- El govern entrant de Corea del Sud revertirà el pla d'eliminació nuclear del país i, tot i la voluntat de complir amb la neutralitat de carboni l'any 2050, considera que actualment no es un objectiu viable. L'impuls del president sortint Moon Jae-in per reduir la proporció de l'energia nuclear havia estat criticat per augmentar la dependència dels combustibles fòssils i les emissions de gasos d'efecte hivernacle. Corea del Sud té la densitat de reactors nuclears més alta del món i el 2019 va produir 139 terawatts-hora d'electricitat, convertint Corea del Sud en el cinquè productor d'energia nuclear més gran del món.
- En el primer trimestre de 2022, Espanya ha importat 7.629 GWh de gas natural procedent de Rússia, un 32% menys que el mateix període del 2021. Les importacions provinents d'Algèria també s'han reduït (-32,9%) fins els 28.087 GWh. En canvi, les importacions de gas natural provinents dels Estats Units s'han multiplicat gairebé per sis; han passat de 7.472 GWh a 41.839 GWh i representen ja el 36,9% del total importat per Espanya el primer trimestre de 2022.

- Segons la consultora Wood Mackenzie, és molt difícil eliminar el gas rus del mix energètic europeu sense imposar restriccions severes al consum de la indústria. Gazprom, el monopoli exportador de gas de Rússia, l'any 2021 va produir 540.000 milions de metres cúbics més que BP, Shell, Chevron, ExxonMobil i Saudi Aramco junts. Substituir aquest volum seria molt complicat, ja que la producció de la majoria de projectes de gas a tot el món ja s'està executant a nivells propers als màxims. A més, no hi ha fonts de subministrament alternatives suficients que puguin compensar a curt termini la pèrdua del mercat rus:
 - L'aixecament de les sancions a dos importants productors mundials de petroli com Veneçuela i Iran ajudaria, però la capacitat d'aquests dos països d'augmentar substancialment la seva producció està molt limitada.
 - Poca capacitat de gasoductes per portar gas als seus llocs de consum a Europa. A part de Rússia, els únics proveïdors de gas per canonades a Europa són Noruega, l'Azerbaidjan, Líbia i Algèria (l'empresa estatal Sonatrach va enviar 34.000 milions de metres cúbics a través de gasoductes a Espanya i Itàlia l'any passat). Algèria podria augmentar el subministrament si es resolgués la disputa diplomàtica amb el Marroc que ha bloquejat una de les rutes a Espanya.
 - L'alternativa al gas rus, el gas liquat (GNL), també pateix tensions de subministrament impulsades per la forta demanda xinesa. Caldria augmentar considerablement la capacitat industrial per emmagatzemar-lo i regasificar-lo, cosa que no és factible fer-ho de manera significativa a curt termini. La substitució de tot el gas canalitzat rus a Europa requeriria 112 milions de tones de GNL a l'any, l'equivalent a gairebé un terç del mercat global de GNL actual, segons Bernstein Research.
 - No és possible tampoc augmentar substancialment les fonts renovables per generar electricitat (solar, eòlica i hidràulica). Altres fonts de gran potencial, com l'hidrogen, necessiten encara desenvolupaments tecnològics per ser utilitzades àmpliament per generar electricitat.
- En vista d'aquest escenari, Europa sembla que pot recuperar l'energia nuclear com a solució alternativa temporal. França, on el 60% de la seva electricitat és d'origen nuclear, es converteix en el país menys vulnerable de tot Europa a l'actual crisi energètica.
- Els preus de l'energia van assolir màxims històrics el 8-9 de març: el Brent va superar els 128 dòlars per barril, el carbó va arribar a 459,8 dòlars la tona i el preu del gas natural a Europa (TTF) va assolir els 227,8 euros el MWh. Els preus s'han corregit a la baixa tot i patir una alta volatilitat en les darreres setmanes. El Brent es situa al voltant dels 106 dòlars/barril, el carbó al voltant dels 326 dòlars/tona i el gas natural (TTF) als 93,0 euros el MWh.
- El preu de l'urani es manté al voltant dels 53 dòlars/lliura, un 82,2 % més que fa un any.
- El preu de l'electricitat a Espanya va assolir màxims històrics el 8 de març fins els 545 euros/MWh (en determinades franges horàries escalarà fins als 700 euros). El preu s'ha corregit a la baixa tot i que pateix una alta volatilitat, i se situa al voltant dels 191,8 euros el MWh al principi d'aquesta setmana. Segueix sent tres cops superior al preu de fa un any.
- Joe Biden, per intentar refredar els preus del petroli, ha decidit alliberar cru de la reserva d'emergència dels EUA (1 milió de barrils al dia de la seva reserva durant els propers 180 dies), En total, es tracta de l'equivalent a 2 dies de demanda global. L'Agència Internacional

de l'Energia (AIE) va anunciar divendres 1 d'abril que els seus països membres també alliberaran petroli addicional de les seves reserves.

- Per la seva banda, el G7, en la cimera del 24 de març, va demanar als països productors de petroli i de gas, en especial a l'OPEP, que augmentin els lliuraments als mercats internacionals. Els Emirats Àrabs Units estan invertint per augmentar la seva producció a 5 milions de barrils al dia, tot i que reafirmen el seu compromís amb la quota de producció de l'OPEP+.
- El Consell Europeu va acordar el 24 de març permetre a Espanya i Portugal posar un límit al preu del gas, (l'anomenada "excepció ibèrica"). El 27 d'abril Brussel·les va aprovar el pla ibèric de fixar un preu màxim al gas en el mercat majorista de 50 euros/MWh fins finals d'any (40 euros els primers 3 mesos).
- La mesura beneficiarà el consumidor domèstic més que el sector industrial. Per aquest motiu, la Moncloa destinarà al voltant de 500 milions d'euros al finançament d'un paquet de mesures específic per a les empreses intenses en energia, (inclou una pròrroga a les rebaixes del 80% als peatges dels grans consumidors elèctrics i un increment del límit màxim de la compensació per emissions de CO₂).
- El Govern espanyol, a més, ha anunciat un Pla Nacional que inclou 6.000 milions d'euros en ajudes directes i rebaixes fiscals i 10.000 milions en avals, per a pal·liar les conseqüències de la guerra a Ucraïna: bonificació mínima de 20 cèntims/litre del carburant, ajudes específiques al sector transport (paquet d'ajudes d'uns 700 euros per camió, la devolució de l'impost d'hidrocarburs en un mes i una llei que els protegeixi d'oferir serveis en pèrdues), la pròrroga de la rebaixa de l'IVA de l'electricitat, l'extensió de l'escut social desplegat en la pandèmia (per exemple la prohibició temporal de l'acomiadament objectiu d'aquells afectats per la guerra i l'extensió del descompte del bo social elèctric), paquets d'ajuda per agricultura i ramaderia (362 milions d'euros) i pesca (68 milions d'euros) i altres mesures de reforç en ciberseguretat i 5G.

1.3.3. Matèries primeres crítiques

- Rússia controla aproximadament el 10% de les reserves mundials de coure i és un important productor d'alumini, níquel, platí i altres metalls preciosos que formen part de la fabricació de tota mena de productes, des d'electrodomèstics fins a ordinadors portàtils i telèfons mòbils. A més, és el principal productor de pal·ladi (un 40% de la producció mundial prové de Rússia), una matèria primera important per a l'electrificació dels vehicles.
- Rússia també controla el 13% de la producció de titani i acull la principal empresa proveïdora del món, VSMPO-AVISMA, que subministra titani als fabricants d'avions Boeing i Airbus. Boeing va anunciar a principis de març que li deixaria de comprar, mentre que Airbus segueix proveïent-se de Rússia.
- La indústria dels xips depèn en gran mesura del neó d'origen ucraïnès. Ingas (ubicada a Mariupol) i Cryoin (Odessa), que produeixen prop de la meitat del subministrament mundial d'aquest ingredient clau per a la fabricació de xips, han aturat les operacions. Es preveu que les empreses petites es veurien afectades a curt termini, però les grans com TSMC, Intel o Samsung, amb més poder de compra i accés a inventaris, podrien retardar l'afectació. Les

empreses d'altres països podrien iniciar la producció de neó, però trigarien entre nou mesos i dos anys a tenir el producte disponible.

- Les existències de metalls es redueix a mesura que els preus de l'energia afecten la seva producció. L'espiral alcista dels preus de l'electricitat ha obligat Glencore, Trafigura, Norsk Hydro i altres empreses a reduir l'extracció a les foses de zinc i alumini.
- Els preus de l'alumini, níquel, coure, estany i pal·ladi van assolir nivells rècord entre el 4 i el 8 de març. El del zinc, a mitjans d'abril. Tot i la posterior correcció a la baixa en alguns d'ells, els preus segueixen sent molt més alts respecte fa un any (amb l'excepció del pal·ladi i el coure).
- L'alça dels preus i potencials interrupcions del subministrament d'aquestes matèries primeres crítiques provocaran un augment dels preus de productes vitals, com ara les bateries, i dificultaran la fabricació de semiconductors, motors, automòbils i medicaments.

Taula 2. Evolució dels preus de l'energia i de les principals matèries primeres

Energia	Preu (02/5/2022)	% Var. Setmanal	% Var. Mensual	% Var. Interanual
Electricitat a Espanya (EUR/MWh)	191,8	-15,3%	-14,8%	212,4%
Gas TTF (EUR)	93,0	0,2%	-15,1%	290,5%
Petroli Brent (USD/Bbl)	106,3	3,8%	-1,2%	57,2%
Carbó (USD/tona)	326,3	0,1%	25,5%	249,7%
Urani (USD/Lbs)	53,1	-6,2%	-9,6%	82,2%
Agricultura	Preu (02/5/2022)	% Var. Setmanal	% Var. Mensual	% Var. Interanual
Blat (USD/bushel)	10,4	-2,8%	3,2%	43,5%
Soja (USD/bushel)	17,0	-0,4%	5,9%	8,7%
Blat de moro (USD/bushel)	8,1	0,9%	7,6%	10,3%
Matèries primeres crítiques	Preu (02/5/2022)	% Var. Setmanal	% Var. Mensual	% Var. Interanual
Alumini (USD/tona)	3.052,5	-6,0%	-14,0%	26,1%
Pal·ladi (USD/tona.oz)	2.277,7	5,4%	-0,6%	-23,9%
Níquel (USD/tona)	31.722,0	-4,1%	-3,7%	79,7%
Coure (USD/Lbs)	4,3	-3,2%	-10,0%	-5,2%

Zinc (USD/tona)	4.107,0	-7,4%	-1,0%	40,6%
Estany (USD/tona)	40.045,0	-6,6%	-5,6%	41,2%

Font: Tradingeconomics i OMIE

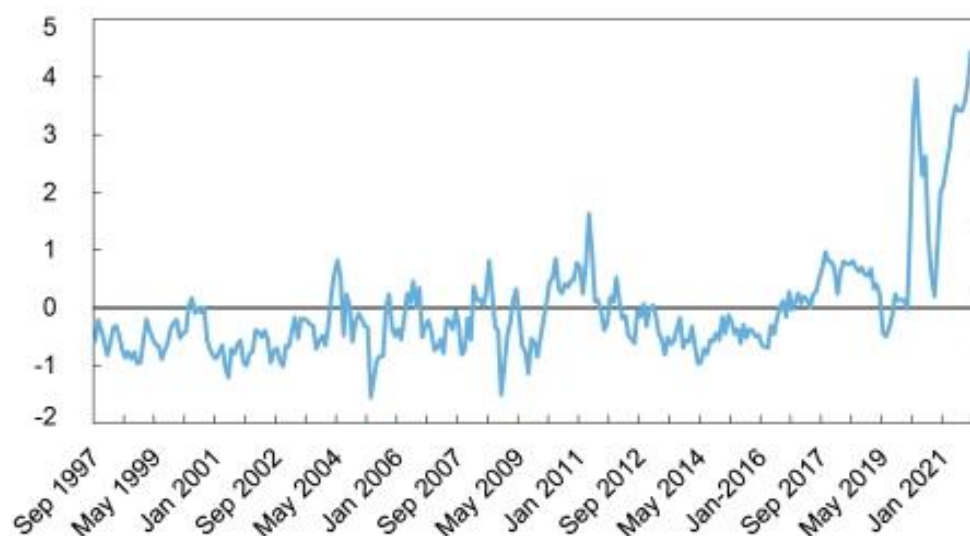
1.3.4. Disrupcions en les cadenes de subministrament

- Les cadenes de subministrament que tenen connexions amb el mar Negre estan seriosament afectades per la destrucció dels ports de Mariupol i Odessa. El port d'Odessa és el principal punt de sortida de cereals d'Ucraïna i el port de Mariupol de ferro i acer; per tant, el subministrament de cereals i de ferro i acer cap a Europa es veu afectat.
- La naviliera danesa Maersk, la segona naviliera de contenidors del món, i les navilières MSC (italiana), CMA CGM (francesa) i Hapag Lloyd (alemanya) han suspès el tràfic de contenidors amb Rússia, amb l'excepció del comerç d'aliments, equips mèdics i humanitaris. Aquestes 4 empreses representen el 53% de la capacitat marítima mundial.
- DHL, Kuehne+Nagel, UPS, FedEx i DPD també han aturat tots els enviaments a Rússia, excepte els d'aliments i medicines.
- Els problemes de subministrament marítim derivats de la guerra coincideixen amb un nou brot de COVID-19 a la Xina que afecta la sortida de contenidors de diversos ports com Shenzhen, Qingdao, Shanghai i Ningbo-Zhoushan.
- La càrrega aèria s'ha vist afectada pel tancament de l'espai aeri entre Europa i Rússia, mentre que els enviaments per ferrocarril s'enfronten a dificultats a causa de les sancions imposades als ferrocarrils russos.
- Els camioners ucraïnesos que treballen a Europa, especialment a Polònia, Eslovàquia i Hongria, estan abandonant els llocs de treball per lluitar contra l'exèrcit rus, cosa que agreuja la situació d'escassetat de mà d'obra en el transport. A més, la cadena de subministrament es pot veure perjudicada per la falta de tripulants degut a la guerra (segons el Consell Marítim Internacional, el 10,5% dels mariners són russos i el 4% són ucraïnesos).
- Les mercaderies asiàtiques transportades per ferrocarril a Europa a través de Rússia han de trobar noves rutes per mar, ja que operadors com Kuehne+Nagel no accepten càrregues per ferrocarril des de la Xina a Europa. Això amenaça d'agreujar el caos de les cadenes de subministrament mundials. Cal tenir en compte que el ferrocarril va moure al voltant d'1,46 milions de contenidors amb mercaderies valorades en uns 75.000 milions de dòlars entre la Xina i Europa el 2021 (al voltant del 4% del comerç total entre ambdós). Per aquesta via s'hi transporta electrònica de consum, automoció i les seves parts, productes derivats de la fusta i productes petroquímics. L'enviament de mercaderies asiàtiques a Europa per ferrocarril és el doble de ràpid però el doble de car en comparació amb el transport marítim.
- El sector agrari es veu afectat per les restriccions i l'augment de preus dels fertilitzants. Rússia és el primer exportador mundial de fertilitzants nitrogenats i segon proveïdor de fertilitzants

potàssics i fosforats (el 30% de les importacions de fertilitzants de la UE procedeixen de Rússia). Les exportacions de nitrat d'amoni de Rússia estan suspeses temporalment des de principis de febrer i entre els grups de fertilitzants russos afectats per les sancions hi ha les empreses de potassa Uralkali i EuroChem i el productor de fosfats PhosAgro.

- Els sectors de la siderúrgia i la metal·lúrgia es veuen afectats per l'augment dels preus de l'energia i de matèries primeres com l'alumini i l'acer, així com per la interrupció del subministrament de ferro i acer provinents de Rússia per les sancions i d'Ucraïna pels efectes de la guerra. Algunes empreses siderúrgiques i del metall han hagut d'aturar parcialment la producció.
- Les empreses petroquímiques d'Europa i l'Àsia es veuen afectades per la pujada dels preus de la nafta, que s'obté del petroli cru i s'utilitza per fabricar resines i plàstics. Gairebé la meitat de les importacions europees de nafta procedeixen de Rússia.
- El sector de l'automoció es veu afectat per les disrupcions en les cadenes de valor i augment de preus de matèries primeres crítiques com el neó (provenen bàsicament d'Ucraïna), indispensable pels xips i semiconductors, o el pal·ladi (prové de Rússia), clau per a l'electrificació dels vehicles, així com l'acer, l'alumini, els plàstics o el vidre. Addicionalment el sector es veu afectat per la manca d'arnesos utilitzats per unir el cablejat elèctric (Ucraïna representa una cinquena part del subministrament europeu d'arnesos). Es calcula que els costos globals dels fabricants de vehicles podrien augmentar fins a una cinquena part en els propers mesos.
- Els sectors de tecnologia avançada que es poden utilitzar amb fins comercials o militars (tecnologies de doble ús) estan afectats per les sancions a Rússia. Aquestes indústries van des dels xips, les telecomunicacions i els equips informàtics, el sector aeroespacial, l'electrònica, els sensors, els radars, els làsers, etc.
- El sector logístic i del transport es veu afectat per la pujada dels preus dels carburants. Els combustibles representen el 50% dels costos de les companyies navilieres i el 20-35% dels costos de l'aviació. A Espanya i Itàlia hi ha hagut aturades convocades pels transportistes amb repercussions en les cadenes de subministrament nacionals.

Figura 2. Índex de tensió en les cadenes de valor globals. 1997-2022
(desviació estàndard respecte la mitjana)

Font: Reserva Federal de Nova York

- La guerra a Ucraïna torna a posar sobre la taula la relocalització de les cadenes de producció i subministrament de les empreses. Les empreses reconeixen la necessitat de virar cap a centres de producció més regionals o fins i tot locals i les grans empreses avancen cap a la integració vertical com a manera de suavitzar les interrupcions i les pressions inflacionistes.

1.3.5. Atacs cibernètics

- Rússia podria desplegar la seva enorme capacitat cibernètica. Webs del govern ucraïnès (dels ministeris de defensa, afers externs i del interior) van caure el 24 de febrer degut a un bombardeig de ciberatacs. Altres fonts asseguren que webs del govern, el parlament i els bancs ucraïnesos van patir també onades de ciberatacs amb un malware que esborrava les dades.
- El G7 donarà suport a Ucraïna en la defensa de les seves xarxes contra els atacs cibernètics. Alhora, acorden prendre mesures per augmentar la resiliència de la infraestructura als països del G7 i reforçar les ciberdefenses de manera coordinada davant les amenaces cibernètiques.
- Els grans bancs temen que el sistema SWIFT s'enfronti a una amenaça creixent d'atacs cibernètics russos. Existeix una gran preocupació ja que això afectaria de forma molt important a la xarxa financera global.
- Per la seva banda, Anonymous reivindica diversos atacs a infraestructures i institucions russes com per exemple el Banc Central rus. Experts en ciberseguretat asseguren que es tracta d'una mobilització de hackers sense precedents.

1.3.6. Impactes macroeconòmics

- El conflicte entre Rússia i Ucraïna ha afectat el comerç internacional. L'OMC ha rebaixat del 4,7% al 3% la previsió de creixement del comerç global de mercaderies pel 2022, un terç del creixement de l'any passat (9,8%). L'augment dels costos comercials a causa de les sancions, l'augment dels costos energètics i les disrupcions en les cadenes de valor, provocaran que l'impacte de la guerra Rússia-Ucraïna sigui major en el comerç que en el PIB mundial el 2022. La crisi afecta especialment a Europa, on les exportacions creixeran enguany un 2,9% (front al 7,9% del 2021) i les importacions un 3,7% (front al 8,1% del 2021). L'organització considera que la guerra podria desencadenar una desintegració de l'economia global en blocs separats. Les sancions econòmiques podrien fer que les grans economies avansessin cap al 'desacoblament' basat en consideracions geopolítiques, amb l'objectiu d'aconseguir una major autosuficiència en la producció i el comerç.
- L'efecte també és important en el turisme. L'Organització Mundial del Turisme xifra en 14.000 milions de dòlars les pèrdues que suposarà la guerra a Ucraïna per al turisme mundial el 2022.
- A nivell global, les conseqüències indirectes de la invasió de Rússia a Ucraïna (l'espiral inflacionista i l'efecte sobre la despesa dels consumidors i les inversions de les empreses) són superiors als impactes directes de la reducció del comerç amb Rússia, les sancions econòmiques imposades a Moscou i el contagi financer. L'FMI ha rebaixat en vuit dècimes la previsió de creixement global del 4,4% al 3,6% i avisa del risc d'un augment de les tensions socials per l'alça de preus. La regió més afectada és la zona euro, amb una rebaixa del creixement del PIB d'1,1 punts percentuals fins el 2,8% pel 2022 (l'FMI ha retallat 1 punt la previsió de creixement pel 2022 per a Espanya fins al 4,8%). L'afectació de la guerra als Estats Units o la Xina és més moderada, amb una rebaixa del creixement del PIB de tres dècimes als EUA fins el 3,7 % i de quatre dècimes a la Xina fins el 4,4%.
- L'economia espanyola, malgrat ser una de les economies amb menys impacte directe de la guerra a Ucraïna, és molt vulnerable. És l'únic país de la zona euro que encara no ha recuperat els nivells de riquesa pre-pandèmia i una de les economies europees més endeutades i amb major risc de morositat (el percentatge de pimes en situació de vulnerabilitat a Espanya és d'un 7,1%, davant el 4,4% de l'eurozona el 2021). La reducció del volum de compra de bons sobirans per part del BCE limitarà encara més la política fiscal espanyola.
- El PIB de l'eurozona es va pràcticament estancar el primer trimestre de 2022 (0,2% de creixement respecte el trimestre anterior).
- El PIB espanyol del primer trimestre de 2022 va créixer lleugerament un 0,3% en comparació amb el trimestre anterior. Es tracta d'una forta desacceleració respecte el 2,2% de creixement del trimestre anterior. El Govern espanyol rebaixa la previsió de creixement del PIB espanyol pel 2021 del 7% al 4,3%.
- El PIB d'Alemanya ha crescut lleugerament un 0,2% en el primer trimestre respecte el trimestre anterior. Ha suposat un repunt respecte a la contracció del 0,3% del trimestre anterior, fet que evita la recessió tècnica.
- L'economia francesa s'ha estancat el primer trimestre de 2022 (0% respecte al trimestre anterior), mentre que el PIB d'Itàlia ja ha caigut un 0,2% el primer trimestre.

- El PIB dels Estats Units va caure un 0,4% el primer trimestre de 2022 respecte el trimestre anterior. Es tracta del primer descens des de la pandèmia. Mentre que a la Xina ha crescut un 1,3% intertrimestral.
- L'espiral inflacionista s'agreuja i arriba ja al 7,5% el mes de d'abril a la zona euro (8,4% a Espanya). El Banc d'Espanya duplica la previsió d'inflació mitjana anual esperada fins al 7,5% el 2022, amb creixements propers al 9%-10% en el segon trimestre. La inflació de març als EUA es va situar al 8,5%, el nivell més elevat des de 1981.
- El BCE alerta d'una primera pujada dels tipus d'interès a la zona euro de cara al juliol.
- El dòlar ha pujat al seu nivell més elevat en dues dècades front el ien i de quasi dos anys respecte la lliura (1,24 dòlars). Pel que fa a l'euro, aquest s'ha depreciat un 6% respecte el dòlar des de l'inici del conflicte i se situa al voltant de 1,05 euros el dòlar, el nivell més baix dels darrers cinc anys. La depreciació de l'euro fa que la importació d'energia (denominada en dòlars) per part d'Europa sigui encara més cara (inflació importada) i afegeix més pressió a l'espiral inflacionista.
- Brussel·les estudiarà al maig si amplia la suspensió de les normes fiscals un any més, fins al 2024. Espanya i els Països Baixos han presentat a l'Eurogrup una proposta de reforma de les regles fiscals que contempli la creació de plans nacionals adequats a cada país i simplificar les regles de despesa.
- La Comissió Europea ha adoptat un marc temporal de crisi per donar suport a l'economia. El nou marc permet: (i) concedir ajuts a les empreses damnificades per la crisi i les sancions (de fins a 35.000 euros per empresa als sectors específics de l'agricultura, la pesca i l'aqüicultura i de fins a 400.000 euros per a les companyies més afectades per les sancions i la interrupció de les cadenes de subministrament); (ii) garantir que les empreses disposin de liquiditat (préstecs públics i privats amb tipus d'interès bonificats i avals públics perquè les empreses demanin préstecs bancaris); i (iii) compensar a les empreses més afectades per l'elevat preu del gas i l'electricitat (ajudes de fins a 25 milions d'euros per les empreses de gran consum energètic i de fins a 50 milions d'euros per les empreses de sectors concrets molt vulnerables com alumini i altres metalls, fibres de vidre, paper, fertilitzants, hidrogen i productes químics bàsics).
- En el cas de Rússia i Ucraïna, les previsions són devastadores. Pel que fa a Rússia, l'FMI preveu una caiguda del PIB del 8,5%. El seu propi Banc Central pronostica una contracció del PIB del 9% pel 2022. Pel que fa a Ucraïna, l'FMI preveu una caiguda del PIB del 35%.
- Les sancions aplicades pels països occidentals han precipitat que més de 400 empreses multinacionals abandonin o aturin temporalment la seva activitat a Rússia. Un 44% han suspès temporalment la seva activitat deixant oberta la possibilitat de tornar a reprendre-la; el 35% han decidit retirar-se del país permanentment i el 20% han optat per quedar-se al país però aturar les inversions i reduir el nombre d'activitats comercials.
- El ruble es va depreciar fortament respecte el dòlar en les dues primeres setmanes del conflicte (es va situar el 7 de març per sobre dels 139 rubles per dòlar, una depreciació del 46%). Tanmateix, el ruble ja ha recuperat els nivells previs a la guerra degut a les intervencions del Banc Central rus, les entrades de capitals per la venda d'energia i els estrictes controls de capital imposats pel govern Putin.

- L'estabilització del ruble ha permès al Banc Central de Rússia abaixar els tipus d'interès al 14% (a l'inici de la guerra s'havien doblat del 9,5% al 20%).
- Un dels problemes per al Kremlin és que la meitat dels 640.000 milions de dòlars de reserves estan en comptes de bancs d'altres països –sobretot dels EUA–, on les sancions n'han imposat la congelació. Això redueix a la meitat les reserves realment disponibles i dificulta la capacitat de Rússia de retornar els deutes que té denominats en dòlars, fins al punt que les agències de qualificació internacional situen el país en fallida parcial. Segons Bloomberg, a finals de març l'estat rus havia reduït les seves reserves d'or i divises en quasi 39.000 milions de dòlars, aproximadament un 12% de les seves reserves disponibles. Per tant, si manté el ritme, a principis del 2023 el país ja no disposarà de les reserves no bloquejades.
- Les autoritats russes també van decidir tancar la borsa el dilluns 25 de febrer després de perdre més d'un 33% del seu valor. Gairebé un mes després, el 24 de març, va tornar a obrir i, tot i haver-se recuperat parcialment, segueix un 20,7% per sota dels nivells previs a la guerra.
- El bo a 10 anys del Tresor rus es va disparar fins al 19,5% el 4 de març, quan el Banc Central de Rússia va decidir aturar-ne la comercialització. El 21 de març es va tornar a comercialitzar i, des de llavors, el rendiment del bo s'ha reduït fins el 10,1%. Tot i així, la probabilitat d'incompliment a un any està al voltant d'un 90%, segons ICE Data Services i les agències internacionals de ràting han degradat el deute rus com a bo porqueria.
- El dilluns 28 de febrer, Rússia va prohibir els ciutadans transferir divises a l'estranger, cosa que podria posar en risc d'incompliment gran part dels 478.000 milions de dòlars del deute extern actual. Milers d'empreses russes molt endeutades poden entrar en fallida. El deute total en l'exterior de 18 grans empreses russes arriben als 60.000 milions de dòlars, el triple que el de l'Estat rus, amb el potencial perill de 'default' de grans empreses com Gazprom (6.280 milions de dòlars de deute).
- La relativa estabilitat de la moneda xinesa, en canvi, la pot convertir en un actiu refugi, cosa que suposaria un impuls per globalitzar la moneda xinesa i augmentar el seu ús en el comerç exterior i com a dipòsit de valor a les finances internacionals. L'ambició xinesa és deixar de dependre d'infraestructures financeres controlades pels països occidentals, com el SWIFT. La Xina té la seva pròpia versió, el CIPS, creat el 2015 i que compta amb unes 1.200 entitats afiliades (vs. 11.000 membres del SWIFT i 330 institucions del SPFS rus).

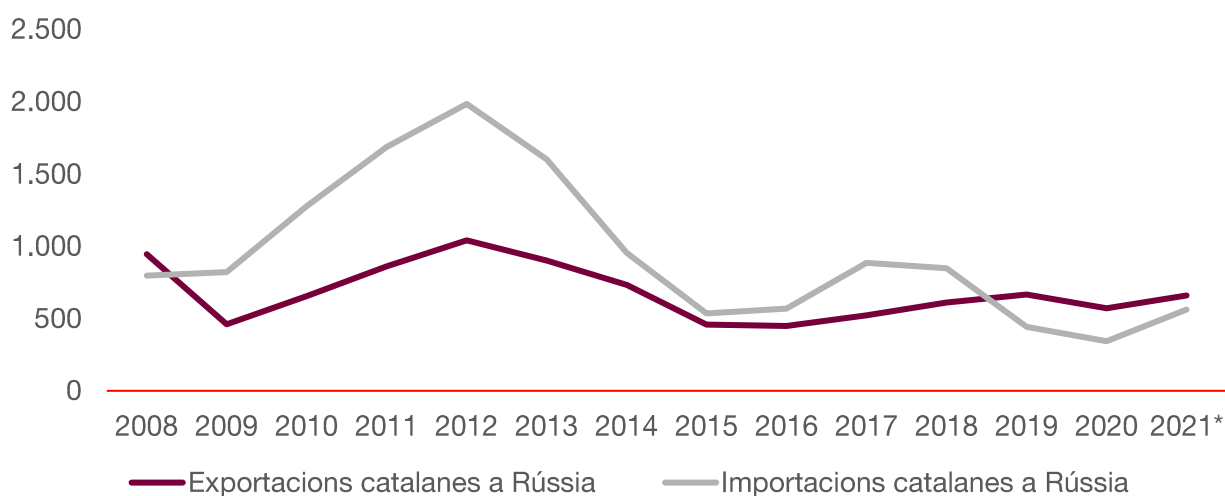
1.4. Afectació a Catalunya

1.4.1. Relacions comercials i inversió estrangera entre Catalunya i Rússia

- El veto rus a partir d'agost del 2014, que continua vigent, va afectar les exportacions catalanes de fruita i carn de porc a Rússia. Això va provocar una caiguda de les exportacions catalanes a Rússia del 18,8% el 2014 i del 37,4% el 2015. Tanmateix, les empreses catalanes dels sectors van reorientar les seves exportacions a altres mercats com, per exemple, la carn de porc als països asiàtics.
- Actualment, Rússia és el 22è destí de les exportacions catalanes i el percentatge que suposen les exportacions a Rússia sobre el total d'exportacions catalanes és molt baix: 0,8% el 2021(uns 659,2 milions d'euros).
- El 2021, hi va haver 643 empreses exportadores regulars catalanes que exportaven a Rússia.

Figura 3. Relacions comercials entre Catalunya i Rússia (2008-2021)

(milions d'euros)

*dades provisionals

Font: ACCIÓ a partir d'ICEX-Estacom

- Els principals productes catalans exportats a Rússia el 2021 són peces de vestir (25,3% del total), maquinària (12,8%), productes de perfumeria i cosmètica (8,8%), plàstics (8,0%) i productes farmacèutics (4,3%).
- Les sancions de la Unió Europea, amb la prohibició d'exportar productes "de luxe" a Rússia, afectaria l'exportació catalana de peces de vestir, maquinària i material elèctric, perfumeria, components de vehicles i joieria. Tanmateix, la prohibició es refereix tant sols a aquells articles el valor dels quals superi els 300€ (entre 750€ i 1.000€ en el cas de maquinària i material elèctric, 5.000€ en el cas dels components de vehicles i 50.000€ els vehicles). Aquesta

mesura afecta principalment a les empreses franceses i italianes de luxe del sector de la confecció, perfums i cosmètica, certs productes alimentaris (xampany, etc.), diamants i joies, i a Alemanya pel que fa a l'automoció i material elèctric.

- El 5è paquet de sancions de la UE, que prohibeix l'exportació de varis productes a Rússia, afectaria un total estimat de 78 milions d'euros exportats per Catalunya a Rússia (l'11,8% del total exportat a aquest país). Principalment afecta a les exportacions de plàstics (en concret 17,6 M€ dels 52,8 M€ exportats per Catalunya a Rússia el 2021), paper i cartró (15,9 M€ dels 24,4 M€ exportats el 2021), matèries colorants (15 M€ dels 18,9 M€), maquinària (11,5 M€ dels 84,5 M€) i altres productes químics (7 M€ dels 9,7 M€).

Taula 3. Principals 12 productes de les exportacions de Catalunya a Rússia (2021)

Sector	Volum (milions d'euros)	% s/total
Peces de vestir	166,8	25,3%
Maquinària	84,5	12,8%
Perfumeria i cosmètica	58,2	8,8%
Plàstics	52,8	8,0%
Productes farmacèutics	28,3	4,3%
Paper i cartró	24,4	3,7%
Vehicles (components)	19,2	2,9%
Matèries colorants	18,9	2,9%
Productes químics orgànics	16,6	2,5%
Aparells i material elèctric	15,5	2,4%
Ous	12,2	1,9%
Articles de joieria	11,8	1,8%
Resta	150,0	22,8%
Total	659,2	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

- Pel que fa a les importacions, el percentatge que suposa Rússia sobre el total d'importacions catalanes també és molt baix: 0,6% el 2021 (562,4 milions d'euros).
- Els principals productes importats de Rússia el 2021 són els combustibles (69,1% del total), seguits de lluny pels residus de la indústria alimentària (4,2%, fonamentalment polpa de remolatxa) i els cereals (3,9%).
- Rússia no és un país molt rellevant per a les importacions de Catalunya de combustibles, ja que representen el 5,5% del total importat (5è país proveïdor). Catalunya no depèn energèticament de Rússia.
- Tampoc són rellevants les importacions de ferro i acer, alguns productes dels quals estan prohibits importar de Rússia arran de les sancions aplicades per la Unió Europea. Aquestes afecten un total de 3M€ dels 15,1M€ que Catalunya importa de Rússia el 2021. Independentment, les importacions de ferro i acer de Rússia, juntament amb les d'Ucraïna

(afectades pel setge al port de Mariupol) tant sols representen el 2,2% del total importat per Catalunya de ferro i acer el 2021.

Taula 4. Principals 10 productes de les importacions de Catalunya a Rússia (2021)

Sector	Volum (milions d'euros)	% s/total
Combustibles	388,8	69,1%
Residus de la indústria alimentària	23,7	4,2%
Cereals	21,9	3,9%
Zinc	19,8	3,5%
Fosa de ferro i acer	15,1	2,7%
Cautxú	13,2	2,4%
Maquinària	10,0	1,8%
Llegums i hortalisses	8,8	1,6%
Adobs	6,6	1,2%
Productes químics orgànics	6,0	1,1%
Resta	48,5	8,6%
TOTAL	562,4	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

Taula 5. Principals països proveïdors de Catalunya en la partida de combustibles (2021)

País	Volum (milions d'euros)	% s/total
Líbia	1.067,6	15,1%
Algèria	819,6	11,6%
Nigèria	674,7	9,6%
Guinea Equatorial	416,3	5,9%
Rússia	388,8	5,5%
Emirats Àrabs Units	385,8	5,5%
Països Baixos	373,4	5,3%
Itàlia	367,9	5,2%
Kazakhstan	297,2	4,2%
Angola	287,0	4,1%
Resta	1.974,6	28,0%
Total	7.053,0	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

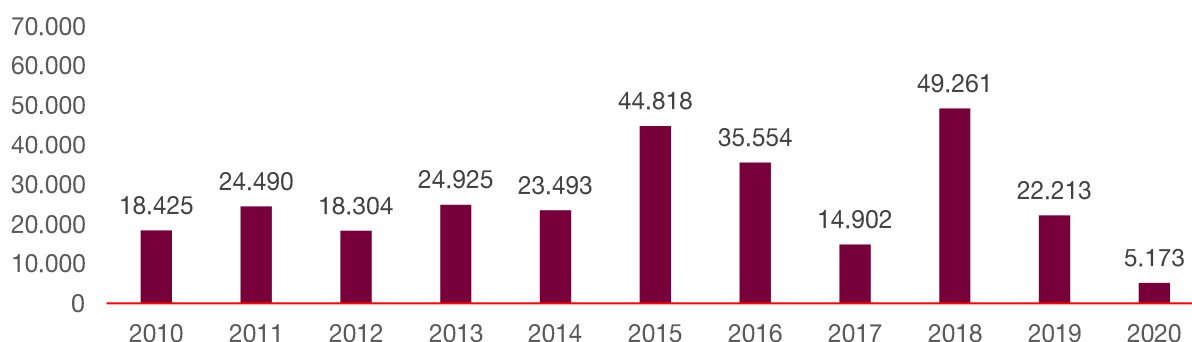
Taula 6. Principals països proveïdors de Catalunya de fosa de ferro i acer (2021)

País proveïdor de Catalunya	Volum (milions d'euros) 2021	% s/total
França	557,1	28,7%
Itàlia	322,6	16,6%
Turquia	163,0	8,4%
Alemanya	159,3	8,2%
Índia	90,8	4,7%
Regne Unit	85,7	4,4%
Portugal	74,4	3,8%
Xina	65,9	3,4%
Finlàndia	50,7	2,6%
Àustria	41,5	2,1%
Bèlgica	38,4	2,0%
Suècia	31,8	1,6%
Països Baixos	31,6	1,6%
Ucraïna	27,3	1,4%
Egipte	26,7	1,4%
Vietnam	20,0	1,0%
República Txeca	17,1	0,9%
Tunísia	15,9	0,8%
Rússia	15,1	0,8%
Polònia	14,6	0,8%
Resta	93,7	4,8%
TOTAL	1.943,5	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

- La inversió estrangera directa (IED) de Rússia a Catalunya és poc significativa: representa el 0,6% del total de la IED rebuda en els darrers cinc anys (127,1 milions d'euros). Van destacar especialment el 2018, amb 49,3 milions d'euros (construcció d'edificis i serveis d'allotjament) i el 2016, amb 35,6 milions d'euros (serveis d'allotjament). EL 2020, la inversió només va ser de 5,2 milions d'euros (principalment les activitats immobiliàries), mentre que el 2021 (de gener a setembre) va ser de 7,5 milions d'euros (principalment la construcció).

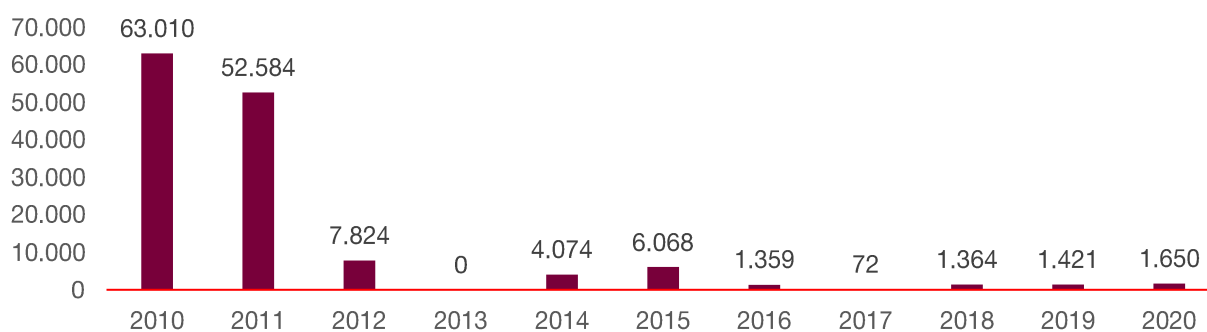
Figura 4. Inversió estrangera de Rússia a Catalunya entre el 2010 i el 2020
(milers d'euros)

Font: Datainvox-Ministerio de Industria, Comercio y Turismo

- La IED de Catalunya a Rússia en els darrers cinc anys és insignificant (5,9 milions d'euros, material elèctric).

Figura 5. Inversió estrangera de Catalunya a Rússia entre el 2010 i el 2020
(milers d'euros)

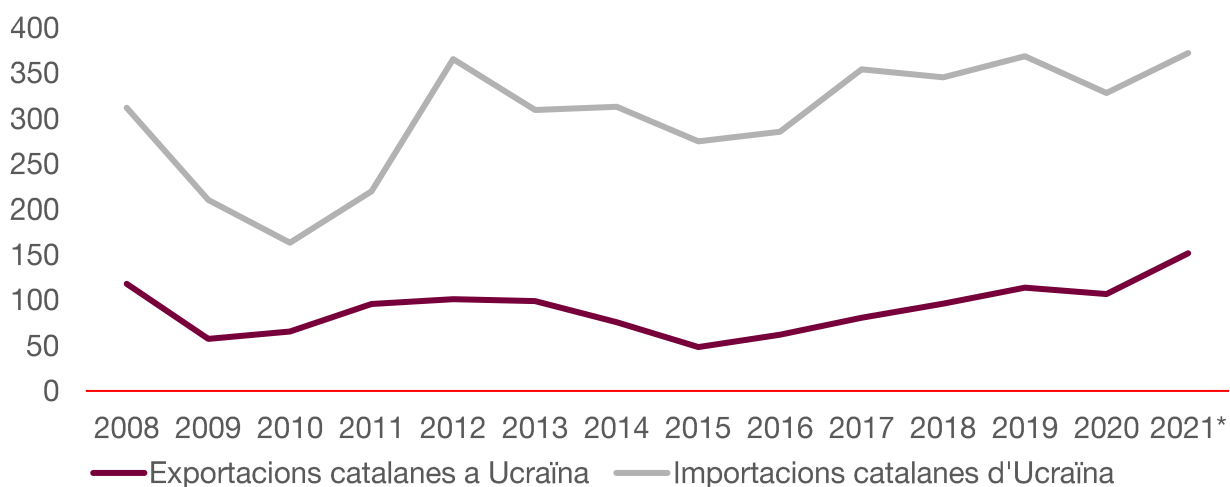
Font: Datainvox-Ministerio de Industria, Comercio y Turismo

1.4.2. Relacions comercials i inversió estrangera entre Catalunya i Ucraïna

- Actualment, Ucraïna és el 55è destí de les exportacions catalanes el 2021 i el percentatge que suposen les exportacions a Ucraïna sobre el total d'exportacions catalanes és molt baix: 0,2% el 2021 (151,6 milions d'euros).
- El 2021 hi ha 417 empreses exportadores regulars catalanes que exporten a Ucraïna.

Figura 6. Relacions comercials entre Catalunya i Ucraïna (2008-2021)

(milions d'euros)

*Dades provisionals
Font: ICEX-Estacom

- Els principals productes de les exportacions catalanes a Ucraïna el 2021 són peces de vestir (12,4% del total), maquinària (10,7%), perfumeria i cosmètica (8,7%), vehicles (5,7%) i plàstics (5,3%).

Taula 7. Principals 10 productes de les exportacions de Catalunya a Ucraïna (2021)

Sector	Volum (milions d'euros)	% s/total
Peces de vestir	18,8	12,4%
Maquinària	16,2	10,7%
Perfumeria i cosmètica	13,2	8,7%
Vehicles	8,6	5,7%
Plàstics	8,1	5,3%
Preparacions alimentàries	7,8	5,1%
Carn	7,2	4,8%
Combustibles	6,6	4,4%
Begudes	6,6	4,4%
Productes farmacèutics	5,1	3,4%
Resta	53,3	35,2%
Total	151,6	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

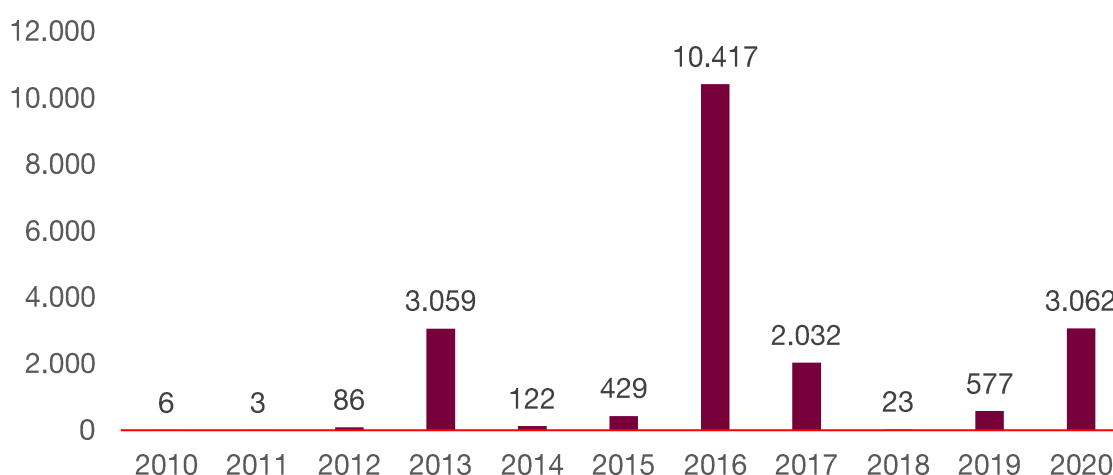
- Pel que fa a les importacions, el percentatge que suposa Ucraïna sobre el total d'importacions catalanes també és molt baix: 0,4% el 2021 (372,2 milions d'euros).
- Els principals productes importats d'Ucraïna el 2021 són el blat de moro (59,7% del total), l'oli de gira-sol (13,1%) i la fosa de ferro i acer (7,3%).
- Ucraïna és un país molt rellevant per a les importacions de Catalunya tant de blat de moro com de l'oli de gira-sol, ja que n'és el principal proveïdor amb el 34,9% i el 43,7% respectivament del total importat d'aquests dos productes.

Taula 8. Principals 10 productes de les importacions de Catalunya a Ucraïna (2021)

Sector	Volum (milions d'euros)	% s/total
Blat de moro	222,1	59,7%
Oli de gira-sol	48,7	13,1%
Fosa de ferro i acer	27,3	7,3%
Blat	16,2	4,4%
Residus de la indústria alimentària	9,6	2,6%
Productes químics orgànics	7,4	2,0%
Mobles	5,5	1,5%
Material elèctric	4,4	1,2%
Colorants	3,5	0,9%
Maquinària	3,1	0,8%
Resta	24,2	6,5%
TOTAL	372,2	100%

Font: ACCIÓ a partir de ICEX-Estacom

- La inversió estrangera directa (IED) d'Ucraïna a Catalunya és insignificant: 16,1 milions d'euros en els darrers cinc anys. Va destacar especialment el 2016, amb 10,4 milions d'euros, principalment destinats a activitats immobiliàries.
- La IED de Catalunya a Ucraïna els darrers cinc anys és nul·la.

Figura 7. Inversió estrangera d'Ucraïna a Catalunya entre el 2010 i el 2020
(milers d'euros)

Font: Datainvox-Ministerio de Industria, Comercio y Turismo

1.4.3. Disrupcions en les cadenes de subministrament

- Catalunya necessita importar grans quantitats de blat de moro per generar l'aliment dels animals de granja. Les empreses catalanes de producció càrnia, especialment les del porc, i els seus derivats (llet, ous, etc.) pateixen un fort increment dels preus del pinso. Varies granges ja han hagut de sacrificar bestiar pel desorbitat encariment del pinso i l'energia. Segons la JARC, es calcula que una granja mitjana a Catalunya (amb 191 vaques), està perdent entre 14.668,8 i 18.240 euros al mes. La Comissió ha aprovat ajudes per valor de 169 milions d'euros en suport als productors de llet espanyols (entre 100 i 210 euros per vaca, 15 euros per ovella i 10 euros per cabra).
- No es tem pel desaprovionament a curt termini perquè el cereal provinent d'Ucraïna entra principalment pel port de Tarragona (principal porta d'entrada dels cereals a la Mediterrània) els mesos de desembre, gener i febrer; segons el propi Port de Tarragona, ja ha arribat més del 80% dels cereals de tot l'any 2022 (al voltant de 700.000 tones de les 850.00 que rep anualment). Tanmateix, a mig termini l'afectació pot ser rellevant ja que la guerra a Ucraïna pot impedir la sembra de cereals a la primavera en aquest país i, juntament amb la sequera que està patint Europa, es pot veure compromesa l'oferta a partir del segon semestre de l'any.
- L'augment dels preus dels cereals i de l'oli de gira-sol afecta a tota la indústria alimentària, ja que s'utilitza en la fabricació de molts productes com farina, pasta, brioxeria, margarina, mantega, xocolata, conserves de peix, etc. També s'ha produït un augment dels preus de productes substitutius com l'oli d'oliva o el de soja.
- Les empreses exportadores catalanes de sectors concrets com peces de vestir, maquinària i béns d'equip, perfumeria i cosmètica, i plàstics també es poden veure afectades per les sancions, les disrupcions en les cadenes de subministrament i l'aturada de l'activitat. Les sancions també afecten a les empreses catalanes de productes i tecnologies específiques per refinar petroli i serveis relacionats. La caiguda del ruble també afecta el consum a Rússia d'altres productes com és el cas de l'oli d'oliva. Tanmateix, Rússia no es troba entre els deu principals mercats de destí de l'oli d'oliva català (només representa el 2,5% de les exportacions totals d'oli d'oliva catalanes).
- Les empreses catalanes vinculades al sector de l'automoció poden veure's afectades degut a les disrupcions en les cadenes de valor i l'augment de preus de matèries primeres crítiques com el neó, indispensable pels xips i semiconductors, o el paladí, clau per a l'electrificació dels vehicles, així com l'acer, l'alumini, plàstics o vidre. Addicionalment el sector es veu afectat per la pujada del preu de l'energia i els combustibles i la manca de producció de cables per subministrar als fabricants de vehicles europeus (alguns dels quals han hagut d'aturar les seves plantes per l'escassetat d'aquest component).
- Els alts preus de l'energia ja han forçat l'aturada parcial d'activitats d'empreses siderúrgiques i químiques. Altres sectors intensius en energia que poden veure's afectats són el paper, els plàstics i els fertilitzants. En el cas dels fertilitzants hi ha serioses dificultats per importar de Rússia fertilitzants nitrogenats, com l'amoniac, potassa i fosfats. Les empreses russes de potassa i fosfats estan afectades per les sancions. L'empresa petroquímica catalana també es veurà afectada per la pujada dels preus de la nafta, que s'obté del petroli cru i s'utilitza per

fabricar resines i plàstics, ja que gairebé la meitat de les importacions europees de nafta procedeixen de Rússia.

- Empreses del sector de la fusta estan buscant alternatives a la manca de material provinent de Rússia. És el cas de peces com el contraxapat de bedoll o la fusta d'abet, dels quals Rússia n'és el principal productor mundial. Tot i que hi ha països que fan de pont per permetre la sortida del material rus i saltar-se les sancions (com Turquia o la Xina), les empreses del sector treballen per trobar substitutius procedents d'Àsia o d'Àfrica. A més, les empreses es veuen afectades per l'increment de preus en l'aprovisionament degut a l'encariment del petroli, la melamina o el metanol. Les serradores de Catalunya han aturat el divendres 1 d'abril la producció per protestar per la falta de matèria primera i mà d'obra mecanitzada al bosc. Els problemes d'abastiment poden deixar sense palets moltes empreses i posar en risc el transport de mercaderies.
- Addicionalment, el sector pesquer i el sector logístic també es veuen afectats per l'alt preu dels carburants. L'aturada dels transportistes autònoms a mitjans de març va provocar problemes en les cadenes de subministrament nacionals de molts sectors, en especial l'agroalimentari.
- L'elevat preu de l'energia, tant del gas i la gasolina com de l'electricitat, pot arribar a comprometre la viabilitat del 16,4% de les pimes catalanes, segons una enquesta de la patronal Pimec.
- El sector turístic és un altre dels sectors afectats. El 2019, van visitar Catalunya més de 200.000 ucraïnesos i 795.000 russos, que van gastar més de 1.160 milions d'euros. De fet, l'aeroport de Barcelona ha hagut de cancel·lar les rutes previstes amb Ucraïna d'aquest estiu; en concret, una xifra rècord de set operadors i 37 vols setmanals. El tancament de l'espai aeri rus suposa un retard de fins a quatre hores per als viatgers asiàtics. A més, els potencials turistes a Catalunya es veuran amenaçats pel temor de la guerra a Europa i per la inflació que colpeja cada cop més el poder adquisitiu dels clients nacionals i estrangers.
- Actualment, hi ha 71 filials catalanes a Rússia (de 51 empreses matriu) i 11 filials catalanes a Ucraïna (de 8 empreses matriu). Les empreses catalanes amb instal·lacions físiques a Ucraïna han hagut d'aturar la seva activitat al país i les instal·lades a Rússia es veuen seriosament afectades.
- L'afectació a Catalunya de la prohibició temporal del Govern rus d'exportar un llistat de 200 productes a l'exterior és insignificant. La importació catalana conjunta d'aquests 200 productes provinents de Rússia representa només el 2,3% del total importat de Rússia i el 0,05% del total importat del món d'aquests productes.

1.4.4. Diversificació del subministrament a altres països

- Les empreses catalanes que importen blat de moro, oli de gira-sol o altres productes provinents d'Ucraïna hauran de buscar solucions i diversificar el proveïment d'aquests productes a altres països que disposin d'aquestes matèries primeres.
- En el cas del blat de moro, es tractaria de diversificar les compres catalanes a països com els Estats Units, l'Argentina, Hongria o Polònia, ja que són països que es troben entre els

principals exportadors mundials d'aquests productes i, per contra, Catalunya no importa blat de moro d'aquests països.

- El Ministeri d'Agricultura recentment ha emès una resolució on es flexibilitzen temporalment els requisits per importar blat de moro de l'Argentina i el Brasil i es preveu que properament també es faci amb el gira-sol. Espanya també ha sol·licitat que s'obri la importació de blat de moro genèticament modificat des dels Estats Units.
- Altres mesures aprovades per la Comissió Europea són: el permís de poder cultivar les superfícies que la PAC ara obliga a deixar en guaret i el d'importar cultius transgènics de soja, colza i cotó, per al sector alimentari i el d'alimentació animal.

Taula 9. Principals països exportadors mundials de blat de moro (esquerra) i principals països d'on Catalunya importa blat de moro (dreta)

País exportador mundial	Volum (milions de dòlars) 2020	% s/total	País d'on Catalunya importa	Volum (milions d'euros) 2021	% s/total
Estats Units	9.575.477	26,0%	Ucraïna	222.089	34,9%
Argentina	6.078.000	16,5%	Brasil	111.909	17,6%
Brasil	5.853.003	15,9%	França	111.863	17,6%
Ucraïna	4.883.689	13,2%	Romania	88.138	13,9%
França	1.719.245	4,7%	Canadà	41.795	6,6%
Romania	1.225.773	3,3%	Sèrbia	29.868	4,7%
Hongria	1.015.880	2,8%	Bulgària	15.218	2,4%
Sèrbia	644.611	1,7%	Sud-àfrica	13.113	2,1%
Sud-àfrica	564.615	1,5%	Resta	1.846	0,3%
Bulgària	502.766	1,4%	TOTAL	635.839	100%
Rússia	395.244	1,1%			
Índia	389.280	1,1%			
Birmània	382.695	1,0%			
Paraguai	322.343	0,9%			
Polònia	322.176	0,9%			
Resta	3.002.976	8,1%			
TOTAL	36.877.773	100%			

Nota: en verd, principals països exportadors mundials que no es troben entre els principals països d'on Catalunya importa el producte en qüestió.

Font: ACCIÓ a partir de Trademap-ITC i ICEX-Estacom

- En el cas de l'oli de gira-sol, es tractaria de diversificar les compres catalanes a països com Hongria, l'Argentina, Alemanya, Bèlgica, Romania o Sèrbia, ja que són països que es troben entre els principals exportadors mundials d'aquests productes i, per contra, Catalunya no importa oli de gira-sol d'aquests països.

Taula 10. Principals països exportadors mundials de gira-sol (esquerra) i principals països d'on Catalunya importa oli de gira-sol (dreta)

País exportador mundial	Volum (milions de dòlars) 2020	% s/total	País d'on Catalunya importa	Volum (milions d'euros) 2021	% s/total
Ucraïna	5.319.357	39,5%	Ucraïna	48.748	43,7%
Rússia	2.472.111	18,3%	Bulgària	41.638	37,4%
Turquia	736.898	5,5%	França	8.214	7,4%
Països Baixos	730.531	5,4%	Estats Units	5.190	4,7%
Hongria	481.574	3,6%	Mèxic	3.085	2,8%
Argentina	454.871	3,4%	Turquia	1.047	0,9%
Bulgària	454.681	3,4%	Països Baixos	927	0,8%
França	399.463	3,0%	Itàlia	755	0,7%
Espanya	252.571	1,9%	Estònia	492	0,4%
Alemanya	223.901	1,7%	Argentina	378	0,3%
Bèlgica	193.993	1,4%	Àustria	336	0,3%
Romania	172.094	1,3%	Resta	618	0,2%
Sèrbia	138.578	1,0%	TOTAL	111.429	100%
Estats Units	115.713	0,9%			
Malàisia	107.939	0,8%			
Resta	1.225.766	9,1%			
TOTAL	13.480.041	100%			

Nota: en verd, principals països exportadors mundials que no es troben entre els principals països d'on Catalunya importa el producte en qüestió.

Font: ACCIÓ a partir de Trademap-ITC i ICEX-Estacom

1.4.5. Conclusions de l'afectació econòmica per a Catalunya

- El pes de les exportacions catalanes a Rússia i Ucraïna respecte el total exportat per Catalunya és poc rellevant. Tanmateix, les empreses exportadores de sectors concrets com peces de vestir, maquinària i béns d'equip, perfumeria i cosmètica, plàstics, paper i cartró, matèries colorants i altres productes químics s'han vist afectades per les sancions, les disrupcions en les cadenes de subministrament i l'aturada de l'activitat. Les sancions també afecten a les empreses catalanes de productes i tecnologies específiques per refinar petroli i serveis relacionats.
- L'afectació per a les importacions de Catalunya és rellevant pel que fa al blat de moro i l'oli de gira-sol provinents d'Ucraïna, ja que n'és el principal proveïdor.
- Les empreses catalanes haurien de substituir la importació d'Ucraïna amb la diversificació de les compres a altres països: els Estats Units, l'Argentina, Hongria o Polònia en el cas del blat de moro; i Hongria, l'Argentina, Alemanya, Bèlgica, Romania o Sèrbia pel que fa a l'oli de gira-sol. El Ministeri d'Agricultura ha emès una resolució on es flexibilitzen temporalment els requisits per importar blat de moro de l'Argentina i el Brasil i es preveu que properament també es faci amb el gira-sol. La Comissió Europea, per la seva banda, ha donat permís per poder cultivar les superfícies que la PAC que fins ara obligava a deixar en guaret i per importar cultius transgènics de soja, colza i cotó.
- Les disrupcions en el subministrament de cereals està impulsant a l'alça els preus dels aliments, tant per l'alimentació animal com humana. Si bé a curt termini no es tem per la manca de subministrament (perquè ja ha arribat més del 80% dels cereals provinents d'Ucraïna necessaris per a l'any 2022), l'afectació pot ser rellevant de cara al segon semestre de l'any.
- L'alça dels preus dels cereals i l'oli de gira-sol afecta a tota la indústria alimentària ja que s'utilitzen en la fabricació de molts productes com farina, pasta, brioixeria, margarina, mantega, xocolata, conserves de peix, etc.
- Pel que fa als combustibles provinents de Rússia, la importació està molt més diversificada i l'afectació en el subministrament serà menor. Catalunya no depèn energèticament de Rússia. Tanmateix, el fort augment dels preus de l'energia (petroli i gas) agreuja l'espiral inflacionista.
- Els sectors més afectats són el ramader i el càrnic, la indústria alimentària, la fusta, així com les empreses intenses en energia (siderúrgia, metal·lúrgia, química, paper, plàstics, fertilitzants) i l'automoció. Addicionalment, el sector pesquer i el sector logístic també es veuen afectats per l'alt preu dels carburants. A més, el sector turístic està patint la cancel·lació de vols de turistes russos i ucraïnesos a l'estiu i es veurà afectat per la incertesa de la guerra i la pèrdua de capacitat adquisitiva dels turistes europeus i nacionals.
- En definitiva, a Catalunya, les conseqüències indirectes de la invasió de Rússia a Ucraïna són molt superiors als impactes directes de la reducció del comerç amb Rússia i les sancions econòmiques imposades a Moscou.
- L'espiral inflacionista ja es comença a veure reflectida a l'IPC del mes de març, amb un augment interanual del 9,5%. L'acceleració de la reducció del volum de compra de bons sobirans anunciada pel BCE i la possible pujada de tipus d'interès tindrà efectes importants

a Espanya (i a Catalunya) ja que és una de les economies europees més endeutades i amb major risc de morositat.

- L'escalada de preus energètics i la pèrdua de capacitat adquisitiva del consumidor pot comprometre la viabilitat de moltes pimes catalanes, amb la consegüent destrucció de llocs de treball.

Passeig de Gràcia, 129
08008 Barcelona
accio.gencat.cat
catalonia.com

 @accio_cat

 @catalonia_ti